

גיליון מס' 4 | טבת תש"פ, ינואר 2020

המכללה  
האקדמית  
לחינוך **קרי**

# כשרות-קרי

מגוון נקודות מבט על הכשרה להוראה



בין  
ראשי  
מרכז  
חינוך  
המכללה





## צבר העורכת

אחת הסוגיות המרכזיות בהכשרה להוראה היא כיצד ראוי שהידע התיאורטי והידע המעשי הנדרשים למורים לעתיד יהיו משולבים בתכנית הלימודים. מודלים שונים בהכשרה להוראה מבקשים להיענות לסוגיה לאורך שנות ההכשרה של המורים לעתיד.

"רשומון קיי" מס. 4 מציג מגוון מרחבים המדגימים מפגשים בין סוגי הידע, המעשי והפרקטי, בהם מתקיימים תהליכי הוראה ולמידה: תכנית ההכשרה לחינוך גופני מציגה את 'מירוץ קיי' כמרחב פעולה ואת "שבוע ההתנסות" האינטנסיבי כחלק מליבת הפרקטיקה. תכנית ההכשרה לאומנות חושפת כיצד יום יצירה ב"שחור-לבן" הפך למרחב היברידי ללמידה ושותפות לסטודנטים, מורים, תלמידים מרצים ומנחי סדנאות. תכנית רג"ב שמה במרכז את החשיבה הביומיקרית המעודדת עשייה תוך יצירתיות ושיתוף פעולה. תכנית ההכשרה לגן מסמנת את "העבודה עם היחיד" כשדה ללמידה והתנסות ואף חושפת פרויקטים ויוזמות בהובלה של סטודנטים. תכנית שח"ף מלמדת כי "חדר בריחה" כפדגוגיה הוראתית חדשנית, מאפשרת לסטודנטים להתנסות בדרך מאתגרת ופחות מוכרת. ובנוסף, מדור ה"במה" מתכתב עם השאיפה לחיזוק שותפויות בין אקדמיה לשדה ומציג מוסד חינוכי שנמצא ראוי לשמש מקום התנסות לסטודנטים. הכתבות "יום עיון על מעמד הילד", רשמי מסע "תקווה ישראלית" ו"היום הראשון ללימודים" מתארים את מעורבותם של הסטודנטים בשלל התנסויות ייחודיות במסגרת ההכשרה.

קריאה אהנה

### ד"ר בתיה רייכמן

ראש לימודי הכשרה

## צבר הנשיאה

רווחה נפשית תופסת מקום חשוב ומרכזי בתפיסות הומניסטיות, המקדמות התפתחות וצמיחה של בני אדם. תפיסה זו מתקשרת לתקווה ולאופור, לתחושה של נינוחות ולשמחה של האדם ביחס למאפייניו האישיים ולתיפקודו. עיון בגיליון 4 של "רשומון" מכללת קיי, הכולל מגוון של נקודות מבט על ההכשרה להוראה, מגלה ביטויים רבים ושונים של רגשות חיוביים אצל כותבי המאמרים: חברי סגל, מדריכים פדגוגיים, סטודנטים ומורים מאמנים. בין הביטויים האלה ניתן למצוא תיאורים כמו: "עיניים נוצצות", "תחושת חגיגות", "הרגשה טובה ומעשירה", "חוויה מרתקת" וגם "להשרות תקווה". לרגשות יש קשר הדוק לתהליך החינוכי ולעבודת המורה, ואני שמחה להיווכח כי מסגרות הלמידה וההתנסות במכללת קיי יוצרים בנו את הרגשות החיוביים האלה.

הספרות המחקרית על תהליכי ההכשרה להוראה מתמקדת בשנים האחרונות במרכיבים רגשיים, בוחנת אותם ואף מסיקה כי לא ניתן להפריד בין הרגשות לבין התהליכים הקוגניטיביים המעורבים בהוראה. מי ייתן וירבו ההתלהבות, הברק בעיניים והשמחה אצל כל העוסקים ואצל אלה שיעסקו בעתיד בהוראה. תודותי לד"ר בתיה רייכמן, ראש לימודי ההכשרה והעורכת של הרשומון, וכן לכל הסטודנטים ולסגל ההכשרה, ששיתפו אותנו ברגשות ובתובנות שלהם.

בהנחה,

### פרופ' לאה קוזמינסקי

נשיאה



שבעה נפשות, שעה שהתרוצצנו על מרבדים של דשא. עם רדת החשיכה הייתה קוראת לנו לשוב הביתה ואנחנו, שכליית ברירה נאלצנו לסיים את היום, חזרנו. לפני שנה גמלה בליבי החלטה. עזבתי את תחום הביטוח שבו עסקתי מזה 18 שנים והחלטתי להירשם ללימודים. עזבתי מקור פרנסה מבטיח, עיר, הפסקתי לעשן וחזרתי למקום הולדתי, באר שבע ללמוד תואר בחינוך גופני!

תמיד הייתי ילדה ספורטיבית וגמישה, טומבוי אם תרצו. שיחקתי בכדור עם הבנים, אך גם הייתי אלופה בקפיצות בגומי והקפיצות שלי היו בין הגבוהות. אני זוכרת שהייתי טובה בשיעורי ספורט ותמיד קיבלתי ציונים מעולים. בתור ילדה אהבתי לצפות בהתעמלות קרקע וכבר אז נדיה קומונצ'י הייתה שם שהכרתי וידעתי להעריך. דמיינתי שאני מהלכת על קורה בחן ובקלילות של אותן מתעמלות ספורטיביות. לא פעם לקחתי מקל שמצאתי וחיברתי לו סרט ארוך של מתנה ודמיינתי שאני מתעמלת אומנותית.

בגד גוף שחור, ילדה בת חמש-שש, שפגט, גשר ועמידת ידיים. זאת הילדה שהייתי, ילדה חוקרת, מטפסת על עצים וקופצת על קורות עץ. נפצעתי לא פעם. ככל שגדלתי, עניין הצניעות עלה בדבר לבישת בגד הגוף ותנועות הגוף ה"לא צנועות" הכרוכות בהתעמלות מהסוג הזה. גדלתי בבית דתי.

עם הזמן זנחתי את הספורט ובשש-שבע השנים האחרונות הספורט חזר להיות חלק חשוב בחיים שלי. הגוף זוכר. מיכלי בתי נולדה לפני שש שנים ומהר מאוד חברה אליי לחוגי ספורט משותפים להורים וילדים. ראיתי אותה באור שונה, הספורט הוציא ממנה דברים שלא הכרתי: תחרותיות, משמעת, רצון להצליח, מוטיבציה גדולה ומרץ. ראיתי בה את עצמי.

30 שנה אחרי, הילדה עם בגד הגוף היא מיכל, בתי, אך אני פה איתה מתחילה מעגל חדש של תנועה. תואר בחינוך גופני!



# תואר בחינוך גופני

מאת: **שגית אביבי**, שנה ב', חינוך גופני



עיניה נוצצות ומתמלאות לחלוחית כשהיא מתחילה לדבר: "היית ילדה זריזה", היא אומרת, "עשית הכול מהר. הלכת בגיל תשעה חודשים, רצת, טיפסת, נפלת... " היא מצביעה על צלקת שאפילו אני שכחתי שהיא קיימת - מעל הגבה. "אהבת לדלג במקומות גבוהים". "לקחתי אתכם הרבה לפארק עם המתקנים", היא נזכרת, "הפארק מאחורי הבית". פארק שבו הכרתי כל פיסת אדמה ועץ.

זו הייתה תקופה יפה. אני מהדור של פעם, כשבחינוכית היו משמיעים את "אילנית" ולא את "נועה קירל", הייתי רוקדת לצלילי ה"בללויקה" עם חצאית שהייתה מתנועעת ו"מתעופפת" לכל הכיוונים. אני שואלת את אימא לגבי בגד הגוף השחור והיא מתקשה להיזכר, אני מתעקשת ומשהו נפתח: "כן, כן, אני זוכרת, אהבת לעשות ספורט, אבל פחדנו עלייך... " היא מהנהנת ונותנת מבט של "נו, מה אפשר לעשות?"

יעברו מספר ימים מאז השיחה ובפרץ של זיכרון ונוסטלגיה היא תספר לי דווקא על הילדות שלה. בפעם הראשונה מזה 37 שנים שמעתי שאימא שלי הייתה "טום בוי". "טיפסתי על עצים", סיפרה לי והתגאתה במעשיי קונדס וחבורות שהנהיגה, "הייתי 'פלפליט', כמו מיכלי, הבת שלך... " סגירת מעגל של שלושה דורות. שלושה דורות של תנועה.

הייתי רוצה שתזכור יותר, שתיתן דוגמאות יותר ספציפיות, אבל אני לא מאשימה אותה שהיא לא ממש זוכרת. הייתי ילדה עצמאית ואהבתי לשחק בחוץ, אימי הייתה עסוקה בלתחזק משפחה של





## היום הראשון ללימודים מנקודת מבטן של סטודנטיות להוראה בבית הספר היסודי

מאת: ד"ר יהודית סלפטי, ראש תוכנית ההכשרה לביה"ס היסודי  
הסטודנטיות בהתמחות להוראה בביה"ס היסודי

היום הראשון ללימודים במערכת החינוך הוא יום מרגש. זהו יום מיוחד לתלמידי כיתה א' הנכנסים בפעם הראשונה לבית הספר כתלמידים מן המניין, לתלמידים החוזרים מהחופש הגדול, להורים המלווים את הבן או את הבת לכיתה א' או לכיתות האחרות, לסבים ולסבתות שלעיתים זו עבורם הפעם הראשונה שהם צועדים עם נכד או נכדה אל תוך שערי בית הספר וגם אם זו הפעם השנייה או השלישית, ההתרגשות נשארת בעינה כמו בפעם הראשונה. מה הופך את היום הזה ליום כל כך מרגש גם בעיניהן של סטודנטיות המתמחות להוראה בבית הספר היסודי? ביקשנו מהסטודנטיות לתאר את התרשמותן כמורות לעתיד מהיום הראשון בבית הספר.

כך כתבה **עדי זיו, סטודנטית שנה ג'**: "כאשר נכנסתי לבית הספר הסתכלתי בתלמידים וראיתי את עצמי ביום הראשון ללימודים כתלמידה מן המניין. חוויתי את אותה ההתרגשות שחוו התלמידים, ההורים והצוות החינוכי. הסתכלתי בהורים שמחבקים את ילדיהם ונזכרתי איך אימי חיבקה אותי ביום הזה ונכנסה איתי לכיתה, דבר אשר ריגש אותי מאוד וגרם לי לחייך בלי סוף. היום הראשון היה גדוש ברגשות רבים שצצו ללא הרף, זה התבטא בטקס המרגש שהכינו תלמידי כיתות ו' לתלמידי כיתות א' ובאווירה המרגשת שיש ביום הזה שמחזירה אותי לימים שלי בית הספר היסודי".

**שרון לויטן, סטודנטית שנה ג'** התרגשה במיוחד להגיע להתנסות בבית הספר שבו למדה: "השנה ההתרגשות לקראת היום הראשון ללימודים הייתה רבה אף יותר מהשנה שעברה. אומנם זוהי שנת ההתנסות השנייה, וכבר ידעתי לקראת מה אני הולכת, אך השנה התבשרתי שאני מתנסה בביה"ס היסודי שבו למדתי. שמחתי מאוד לשוב למקום שבו גדלתי והתחנכתי, לפגוש את צוות המורים בתור עמיתה לעבודה ולא בתור תלמידה. נהייתי להיכנס לבית הספר ולראות כיצד הכול השתנה לטובה: החצר הצבעונית, הכיתות המקושטות והמבנים המיוחדים. הוקסמתי לראות את התלמידים הנרגשים מפתחה של השנה החדשה וכמוהם גם המורים והמורות. שובצתי להתנסות בכיתה ה'. המחנכת, מדהימה ואוהבת, וכבר בפגישת ההיכרות שלנו הבטיחה

שתלווה אותי ותתמוך בי, שתהיה שם בשבילי. קבלת הפנים הלבבית הפיגה מעט את החששות שלי לקראת שנת התנסות בכיתות הגבוהות".

**קורל בן אריה, סטודנטית שנה ג'** ציינה כמה חשוב להגיע לבית הספר ביום הראשון ללימודים: "הנוכחות ביום חשוב זה בבית הספר חשפה אותי להתנהלות המיוחדת של צוות המורים, לקבלת תלמידים חדשים ולארגון של טקס קבלת תלמידי כיתה א'. לדעתי, כל סטודנט להוראה חייב להגיע ביום זה לבית הספר כדי להכיר את תלמידי הכיתה ולהיות חלק ממנה כבר בתחילת הדרך".

**הדר עזראי, סטודנטית שנה ב'** שובצה גם היא להתנסות בבית הספר שבו למדה והתרגשה להיות חלק מהצוות החינוכי: "היום הראשון היה מרגש כל כך! התרגשתי יחד עם ההורים ועם הקטנטנים שלהם לקראת הדרך החדשה שהם מתחילים. הייתה לי תחושה של סגירת מעגל - לחזור לבית הספר שבו גדלתי. התרגשתי להיות חלק מהדרך החדשה של תלמידי כיתות א' ומההזדמנות שלי ללמוד הרבה מהתלמידים, מהמחנכת, מהמדריכה הפדגוגית ומהצוות החינוכי. המחנכת המדהימה נתנה לי להרגיש חלק כבר מהרגע הראשון בכיתה. האווירה בכיתה ובבית הספר הייתה נינוחה ומיוחדת, הרגשתי שאני חוזרת הביתה, אבל הפעם במעמד אחר. היה כל כך חשוב להגיע ביום הראשון כדי ללמוד כיצד מקבלים תלמידים חדשים ובמיוחד את התלמידים שעלו לכיתה א'".

**רותם חטב, סטודנטית שנה ב'** התייחסה לתחושת החגיגות וכן לטקס פתיחת השנה וקבלת תלמידי כיתה א': "היום הראשון נראה כמו חג למורים, להורים ולתלמידים כאחד. התלמידים התקבלו בשער בית הספר עם בלונים, וברקע התנגנו שירים שמחים. מנהלת בית הספר עמדה בשער ובירכה את התלמידים. ההתרגשות הייתה רבה גם עבורי, הייתה תחושה של התחלה חדשה. בהמשך התקיים טקס חגיגי, מכובד ומרשים שכלל גם קבלת פנים חמה ולבבית לתלמידי כיתה א', והוא נתן להם תחושת שייכות ומשפחתית. החששות הרבים שליוו אותי לקראת ההתחלה החדשה התפוגגו לאט לאט".

סטודנטיות רבות התייחסו לקבלת הפנים החמה והלבבית של סגלי ההוראה בבתי הספר השונים ושיבחו את הצגתן בפני התלמידים כחלק מהצוות החינוכי. אין ספק ששיתוף הפעולה בין האקדמיה לשדה החל מהיום הראשון ובמהלך כל שנת הלימודים הוא נדבך חשוב להכשרה ראויה של פרחי ההוראה ויש לברך עליו.







## כשאי סאונזאים

מאת: **אנה גרנט, שנה ב'**

"מרוץ קיי" הראשון בסוגו נערך במכללה, ובו השתתפו כל הסטודנטים מהכשרת החינוך הגופני. מאחר שאין לנו קורס "ארגון מפעלים" חשוב מאוד שנתנסה לפחות בטעימה מההכנות שנדרשות כדי להרים אירוע כזה, ובאמת כללנו יצאנו בהרגשה טובה ומעשירה. אני מרגישה שממש עשינו "יש מאין", וזה הוכיח לכלנו שכל מה שנדרש כדי להרים הפקה כזו זה בעיקר כוח רצון ואסרטיביות. שנים שהמכללה מכשירה מורים לחינוך גופני, אבל לראשונה קמה מרצה שמרימה את הכפפה ויוזמת מרוץ. זה גרם לי להבין עד כמה הכול אפשרי עם קצת יצירתיות ומחשבה ולא צריך יותר מזה – לא ציוד יקר ולא תנאים מיוחדים, בסך הכול צריך אדם שיצא קצת מהקופסה ויחשוב בגדול.

אנחנו חיים בעידן תבניתי מאוד, אנשים נוטים ללכת לפי הספר, והאירוע הזה הוכיח לי כמה שיצאה מגבולות "הנורמה" היא הכרחית. אם אני מגיעה לבית ספר שמעולם לא עשו בו דבר מה, זה לא אומר שזה לא נעשה כי זה בלתי אפשרי, אלא זה רק אומר שעוד לא קם האדם שעשה את זה. ככלל העידן הזה מתאפיין בהרבה קיבעון ו"נוחות" וזה יצר אצלי איזה רעב להרחיב אופקים ולא להסתמך על מה היה מקובל עד היום בבית הספר, אלא מה עוד לא עשו? איפה עוד אפשר להמציא את הגלגל מחדש? פשוט להעז ולא לפחד לחדש.

המרוץ הזה באמת דרש רק השקעה מחשבתית. שנים שהמכללה ממוקמת בסמוך לפארק הזה ומעולם איש לא חשב להשתמש בו. את, לעומת זאת, רק שנה שנייה במכללה וכבר הגדלת לחשוב איך להפיח חיים בפארק השומם הזה, איך ללמד אותנו מהן אחריות, יוזמה והגדלת ראש. שאפו ענק! החדרת בי מוטיבציה פנימית לעשייה. היופי הגדול היה לראות איך אפשר לעשות משהו כל כך גדול ומשמעותי מציוד מינימלי וצוות מצומצם.

בקשר למשוב לשיפור ולהתייעלות במרוץ הבא, הדבר היחיד שהייתי רוצה לשפר הוא את החינוך של אותה סטודנטית שהתפרצה למקום הראשון. אני אקח איתי לדרך את סוגיית 'הרמאות' ואנסה להשריש ולהנחיל בתלמידים שלי את חשיבותה של הגינות ומוסר בכלל ובעולם החינוך הגופני בפרט. תודה רבה על הזכות ללמוד!

"אני מרגישה שממש עשינו "יש מאין", וזה הוכיח לכלנו שכל מה שנדרש כדי להרים הפקה כזו זה בעיקר כוח רצון ואסרטיביות



## מירוץ קיי

מאת: **שלומית טמיר, מדריכה פדגוגית שנה ג'**

בשנת הלימודים הזו החלטתי להנהיג את מרוץ קיי. הרציונל לקיים את המרוץ עלה משני צרכים פדגוגיים: האחד לימוד נושא הריצה הארוכה, והשני לימוד ארגון מפעלים. בלימוד נושא הריצה הארוכה הסטודנטים נדרשים להיבחן במבחן מעשי, אך המבנה הפיזי של המכללה אינו מאפשר לקיים את המבחן באופן בטיחותי. אומנם יש לנו אצטדיון אך הוא קצר מדי למבחן הקשה הכולל יותר מעשרה סיבובים. כמו כן, באתלטיקה יש ענף גדול ורחב של מרוצי שדה, וקיום של מרוץ מאפשר לחשוף את הסטודנטים גם לענף זה.

הסיבה השנייה, קשורה בתוכנית הלימודים במסלול לחינוך גופני, שלדאבוננו לא כלול בה לימוד הנושא של ארגון מפעלים (איך אני מקיימת אירועי ספורט בבית הספר). במשך שנים רבות כמורה בבתי ספר אני מארגנת אירועי ספורט רבים ובמסגרת התנסות מעשית באתלטיקה (שנה ב') רציתי לחשוף את הסטודנטים וללמדן כיצד יש לארגן אירוע של מרוץ. מבחינה ארגונית אירוע של ריצת שדה הוא אחד מהפשוטים והזולים לארגון. בחשיפת הסטודנטים הן לפן הרעיוני והן לפן הביצועי אני מקווה שהם יקיימו אירועים דומים כשהיו מורים.

לפיכך, במרוץ קיי הראשון הצלחתי למלא את שתי המטרות ואני מקווה שנצליח לגרום לסטודנטים רבים להשתתף במרוץ ולא רק לסטודנטים מהמסלול לחינוך גופני.

מרוץ קיי הראשון התקיים ב"פארק הפיל" ב־26.11.19 בהשתתפות סטודנטים מהמסלול לחינוך גופני. לסטודנטים משנה א' המרוץ שימש מבחן מעשי. הרצים רצו ברחבי הפארק במסלול שאורכו כ־2000 מ' ובסיום המרוץ חולקו פרסים לשלושת הזוכים במקומות הראשונים, והם גם קבעו את שיאי המסלול: בנות: מיכאלה מולינוב - 9:15, בנים: מוחמד אבו ענזה - 6:42



## תכנית ההכשרה לחינוך גופני

מאת: **גל אטיאס, שנה ב'**

המרוץ התנהל בפארק שליד המכללה. הגעתי בבוקר כדי לעזור לארגן את הדברים האחרונים לפני המרוץ. זה היה שונה ממרוצים אחרים שהשתתפנו בהם בשנה שעברה - אירוע זה היה יותר אינטימי והמשתתפים בו היו סטודנטים רק ממסלול החינוך הגופני.

ההיערכות וההשקעה למרוץ נראו לעין, החל משלטים, חלוקת חולצות בצבע שונה לכל שנתון, תיחום של האזור, אנשי צוות, חלוקת גביעים, פעילויות לאווירה טובה, סדר ועמידה בזמנים. הכול התנהל כמתוכנן ורוב הסטודנטים שיתפו פעולה.

אני מרגישה שלמדתי המון בנוגע לארגון פעילויות בסדר גודל כזה, במיוחד מבחינת המשאבים - איך אפשר להסתדר ולארגן מרוץ כזה עם מעט הוצאות. נוכחתי לדעת תוך כדי ניהול - כמה בעלי תפקידים צריך כדי לנהל תחרות איכותית, מקצועית והוגנת. אני הייתי בתפקיד הבקרייה. התפקיד נראה בהתחלה פחות משמעותי אבל דעתי השתנתה בעקבות המקרה שבו נפסלה מתמודדת בגלל שרימתה ולא ביצעה את המשימה כמו שצריך. אנחנו הבקרים חשפנו את זה ופסלנו אותה מהתחרות. הבנתי כמה התפקיד הזה בעל משמעות וכמה חשוב להתמקד בכל הפרטים הקטנים של ארגון וניהול ואף הקטנים ביותר.

היום היה מאוד חווייתי, מגבש, מלמד ומהנהג וגם המשתתפים נהנו מאוד. אני חושבת שצריך לאמץ את האירוע הזה ולקיים אותו לפחות פעמיים בשנה כי הוא גם חווייתי וגם מלמד, והוא תן לי המון כלים לעתיד כאשר אצטרך לתכנן אירוע שכזה בתור מורה.

למדתי המון בנוגע  
לארגון פעילויות בסדר  
גודל כזה, במיוחד  
מבחינת המשאבים



## תכנית ההכשרה לחינוך גופני



מאת: **בני חדד, שנה ב'**

מרוץ קיי הנו יוזמה מבורכת. הופתעתי לגלות שזו הפעם הראשונה שאירוע מסוג זה מתקיים בכלל במכללה. דבר שיזמת והרמת בכוחות עצמך הוא לא מובן מאליו בכלל, ואני חושב שזה היווה לכולנו מודל חיובי והמחיש לנו את כוחו של הרצון. הסטודנטים של עמק אתלטיקה (ואני בתוכם) קיבלו תפקידים וכל אחד עשה את המשימה שלו על הצד הטוב ביותר - כולם הביעו רצינות ומסירות למשימה.

האירוע עצמו היה מושקע מאוד ומתוכנן היטב. אהבתי שכל שנתון קיבל צבע חולצה שונה כדי לראות ולזהות את הייחודיות של כל שנתון. השילוט היה יפה ואפילו הגביעים היו מכובדים מאוד. התאכזבתי מכך שרק מעטים משנים ג'-ד' הגיעו. זה משהו שלדעתי יכול רק לגבש אותנו ולייחד אותנו כקבוצה שעוברת הכשרה לחינוך הגופני. הייתי שמח שיהיה יותר שיתוף פעולה בין שנים א'-ד'. המוזיקה והאווירה היו ממש טובים. לדעתי, היה קצת חם מדי לריצה אבל בכמה חלקים בריצה היו אזורים של צל שעזרו למשתתפים.

היה מקרה של רמאות במהלך הריצה של הבנות והתאכזבתי ממנו מאוד. לא הבנתי למה?! הרי באנו בשביל ליהנות ולעשות ספורט ביום הזה, אילו ערכים זה מייצג?! לקפוץ לקו הסיום למקום הראשון בניגוד לכל מי שרצה והשקיעה מאמץ - זה ממש הגעיל אותי ונתן טעם חמוץ לאירוע שהושקעו בו הרבה מאמץ ומחשבה. ראיתי שגם הצלם שהגיע מבחוץ היה ממש מזועזע שבמכללה שחרטה על דגלה "חינוך" יש מקרים מהסוג הזה, שהיום אפילו אצל בני נוער הם לא מקובלים ואצלם חברים מכבדים אחד את השני. אני מקווה שאותו מקרה לא יחזור על עצמו בפעמים הבאות.

חלוקת הגביעים בסוף הייתה מכובדת מאוד ושם באמת התחלפה תחושת המועקה בשמחה, כי המעמד היה מרשים מאוד והמתמודדים שהגיעו למקומות הראשונים קיבלו את הכבוד שמגיע להם.

אני מקווה שבשנים הבאות האירוע יתפוס תאוצה ויהיה גדול יותר, שלא רק סטודנטים לחינוך גופני ירצו בו, אלא כל הסטודנטים במכללה ושלאט לאט הוא יהפוך לאירוע גדול וחשוב שיתקיים בכל שנה במכללה.

אני מרגישה שממש  
עשינו "יש מאין",  
וזה הוכיח לכולנו  
שכל מה שנדרש  
כדי להרים הפקה  
כזו זה בעיקר כוח  
רצון ואסרטיביות





# עבודה עם היחיד

## פעילות חינוכית משמעותית של סטודנטיות שנה ב', תוכנית ההכשרה לגן

מדריכות פדגוגיות: **רבבי שפיר, דפנה לוי-ארמוזה, מאיה כהן-חדד ונעמה מלכור**

הרפורמה החינוכית של אופק חדש המיושמת בגני הילדים משנת תש"ע, יצרה שינויים רבים בעבודת הגננת. הן מתבקשות לעבוד עם כל ילד וילדה באופן פרטני כדי לקדם ולטפח למידה משמעותית ולעקוב מקרוב אחרי התקדמות הילדים. על הגננות לערוך תצפיות ולמלא דוחות על כל אחד מהילדים, כדי שיהיה אפשר למפות את הצרכים האישיים שלהם, תוך כדי התייחסות לצרכים רגשיים וחברתיים.

במסגרת התנסות של שנה ב' בתוכנית ההכשרה לגן החלטנו שכל סטודנטית תבחר ילד שאותו היא תקדם מבחינה רגשית וחברתית. אחרי היכרות מעמיקה בעקבות תצפיות שתערוך, היא תבנה תוכנית אישית תוך הנחיה וליווי של המדריכה הפדגוגית. היא תתבסס על תוכנית הלימודים בנושא כישורי חיים של האגף הקדם יסודי במשרד החינוך. על מנת לעזור לילדים להיות בעלי תפיסה עצמית חיובית, להעריך את עצמם ולהינות מפעילויות התנסותיות, עליהם להכיר דרכים להתמודד במצבים המצריכים איזון וויסות רגשי, להכיר דרכים ליצירת קשר בין אישי, אכפתיות ואחריות חברתית ולהכיר דרכים להגשת עזרה ולבקשת עזרה.

במהלך שבעה חודשים הסטודנטית לומדת לערוך שינויים בתוכנית המקורית שכתבה על פי קצב ההתקדמות של הילד, ובסוף השנה היא מציגה את העבודה בפני עמיתיה, דבר המחזק גם את הביטחון האישי שלה בעמידה מול קהל, הסבר רציונאל חינוכי ועוד.

**כמה דוגמאות של עבודה זו מתוך עדויות של הסטודנטיות.**

### אופק עמר מספרת:

בחרתי בשיראל, ילדה שקטה וביישנית שאינה יוזמת אינטראקציות חברתיות. היו ימים שהיא לא הגיעה לגן ואף אחד לא הרגיש בחסרונה. בחלוף הימים כשהיא לא נכחה חיפשתי אותה והבנתי שזו הילדה שארצה לקדם וללוות בתקופת ההתנסות שלי בגן. בכל שבוע, יצרתי פעילות חדשה וככל שהזמן עבר, ראיתי שהיא פורחת, עם חיוך רחב על הפנים. הרגשתי ברגעים אלו כמה טוב שבחרתי דווקא אותה. היא הייתה מגיעה ושואלת אותי: "מה עושים היום?" זה נתן לי תחושה שהיא מחכה שאזמין אותה ושהיא מעוניינת בכל התהליך הזה. במשך השנה שלי בגן, היא הגיעה בכל בוקר לחבק אותי, פנתה אליי לעזרה בפתרון קונפליקטים. זה מילא אותי באושר ובהבנה שהיא מרגישה שיש מישהו שנמצא כאן בשבילה.

בעבודה שלי יחד איתה גיליתי המון דברים על עצמי ועליה ועל המקצוע של הגננת. על עצמי גיליתי שאני מסוגלת להיות אסרטיבית מול שאר הילדים, לדעת כיצד לבקש מהם לאפשר לי לעבוד רק איתה ולא להתארגן עם עבודה מול קבוצה גדולה של ילדים. פתאום גיליתי שהילדה שהייתה נראית כ"שקופה" ולא מורגשת בגן היא ילדה עם חוזקות ויכולת הבעה. היא עברה תהליך מדהים מבחינתי. היא התחילה לגשת אליי ולשתף אותי בסיטואציות



אחד מתוצרי המסעדה (המאכל האהוב על שתינו)

שלה מול ילדים. בהתחלה היא ניגשה אלי בכל רגע נתון, בעיקר בזמן חצר כיוון שהיא לא ידעה להתמודד עם חברותיה כשהתעוררו קונפליקטים ביניהן. לפעמים חרקתי שיניים, התאפקתי מלמצוא לה פתרון, ובמקום זאת הבנתי שאני צריכה להעצים אותה כדי שהיא תוכל להתמודד במצבים כאלו בכוחות עצמה. לאט ובהתמדה אני חושבת שהיא עמדה במטרות שהצבתי. אך אני חושבת שהעבודה לא נגמרה ולדעתי היא צריכה אדם שימשיך להאמין בה ולתת לה את התמיכה הרגשית שתעודד אותה להיות מי שהיא ובכוחות עצמה. למדתי מתהליך זה את החשיבות של הגננת בחייו של הילד, איך אני בתור גננת לעתיד אנהג, אתייחס לילדים ה"שקופים" האלו, להכיר אותם מקרוב ולהעצים אותם ואת הכישרונות החבויים בתוכם. לצערי ישנם לא מעט ילדים כאלו והחוכמה היא לדעת להבחין בהם ולעזור להם כל עוד הם במסגרת הגן, כדי שתהיה להם תחושת שייכות ומקום בטוח.

היא גרמה לי להבין שכל ילד גם אם הוא מאוד מופנם ושקט, הוא מלא בעוצמות פנימיות ומגיע לו שיראו אותו, שיתייחסו אליו כמו אל כל הילדים. סיבות רבות יכולות ליצור מחסומים המשפיעים על ההתנהגות, הרגש והחשיבה של אותם ילדים וזה משפיע על האינטראקציות שלהם עם מבוגרים ועם ילדים אחרים. כל ילד זקוק למבוגר שיאמין בו ויעודד אותו לפרוץ את המחסומים האלו ולחיות בעתיד בטוח יותר. באחת מהפעילויות המשותפות שלנו, הקמנו מסעדה בגן עפ"י הבקשה של שיראל. הכנו תפריט וילדי הגן הגיעו להתארח במסעדה.

### הודיה אדרי מספרת:

את התהליך עם הודיה התחלתי כאשר בחרתי בה לפרויקט שלי. מתוך תצפיות שערכתי הבנתי את הקשיים החוסמים את הודיה בתחום החברתי. כאן התחיל התהליך. ראשית ערכתי פגישת היכרות עם הודיה ובה היא שיתפה אותי (במעט) בחייה ואני שיתפתי אותה בחיי כדי לייצר אינטראקציה הדדית. למדתי על הודיה שהיא אוהבת את עולם הפנטזיה שבו יש נסיכות ועולם המשחק שלה מאוד ורוד ונעים. אך בעולם המציאות היא התקשתה להביע את עצמה. היה ניתן לראות שקשה להודיה להביע את רגשותיה במילים והיא ביטאה זאת באמצעות בכי. לכן, המטרה הראשונה שלי לאחר ההיכרות איתה, הייתה חשיפה למצבים רגשיים ודרכי התמודדות איתם בעזרת חברה לגן, אשר הייתה נציגה מקבוצת השווים של הודיה בגן. בפעילות זו היה ניתן לראות שהודיה הצליחה למצוא כמה פתרונות למצבים שונים ואף סיפרה על חוויה אישית. לאחר פעילות זו ראיתי כי לקבוצת השווים יש השפעה גדולה על הודיה ועל ילדים בכלל, ובניתי פעילויות חברתיות שדרכן הודיה תפתח מיומנויות חברתיות.

העבודה ברצף עם היחיד לימדה אותי שפעילות הבנויה לקידום הילד מעצימה את היחיד בתחומים הנדרשים וניתן לראות את השינוי החל בילד. עוד למדתי, כי ההתייחסות האישית שהילד מקבל, תורמת לו להיפתח ולהתמודד עם בעיות וקושי הנקרים בדרכו. ראיתי כי לחברי הגן יש חלק אינטגרלי בהצלחת הילד כי הם סוכני החברות הקרובים לילד והוא צריך להרגיש את השייכות לקבוצה זו כדי שיוכל לשאף התחומים. למדתי שחשוב להכיר את הילד על מנת להשתמש בתחומי עניין המעסיקים אותו ומשם לקדם אותו.

הודיה לימדה אותי שנדרשת סבלנות והתקדמות איטית בתהליך התפתחותה. בתהליך זה הבנתי שבכל ילד יש עולם שלם ורק צריך "לקלף את הקליפה החיצונית" בדרך שלו, שנוחה ומתאימה לו וכך הוא יאפשר לעצמו לפרוח ולגדול.

למדתי, כי ההתייחסות האישית שהילד מקבל, תורמת לו להיפתח ולהתמודד עם בעיות וקושי הנקרים בדרכו.

## תכנית ההכשרה לגיל הגן

### רותם ססי מספרת:



במסגרת העבודה המעשית בגן הילדים התבקשנו לבחור ילד ולקדם אותו בתחום מסוים, שאינו קוגניטיבי, ושאלנו חושבות שיש צורך בכך. בהתחלה היה קושי, כי לא הכרנו מספיק את ילדי הגן. לאחר מספר תצפיות בחרתי לעבוד עם ילד במטרה לחזק את הביטחון העצמי שלו. בפעילויות הראשונות הכרתי את עולמו של הילד, התחבבים שלו והסביבה שלו, דבר אשר תרם בהמשך להצלחת התהליך.

המשימה העיקרית בתהליך הייתה הכנת משחק פנטומימה לילדי הגן. פנטומימה הוא משחק שהוא מכיר ושולט בו. לאחר הכנת המשחק וקביעת הכללים, הוא לימד את שאר ילדי הגן. בנוסף, העברנו חלק מגינת הגן לאחריותו בשיתוף ילדים שהוא בחר. מתהליך זה למדתי כי כל ילד צריך שיסתכלו עליו מנקודת מבט נוספת, וכאשר אביט בילדים שקטים, אזכור כי בתוך כל אחד מהם מסתתר ילד שרוצה לפרוץ. העבודה האישית והרציפה מאפשרת לי כמבוגר לראות את השינוי המשמעותי. מבחון השינוי

נראה מינימלי, אך מי שנמצא בתוך התהליך מבין כי מתרחש שינוי משמעותי. כדי להשיג את המטרות חשוב בתחילת התהליך להכיר את הילד שאנו עובדים איתו לעומק. גם הפעילויות שעשיתי שהיו מתוך עולמו של הילד וגרמו לשינוי אצלו הביאו להשגת המטרות. לאחר התהליך אני יודעת כי בעזרת תיווך של מבוגר בעבודה רצופה ומשמעותית כל ילד יכול לפרוח בגן.

### נעם ליטוביץ מספרת:

בשנה השנייה ללימודים, כחלק מההתנסות המעשית בגן, התבקשנו לבחור ילד ולקדם אותו בתחום כלשהו (למעט התחום הקוגניטיבי) שבו אנו רואות שהוא זקוק לעזרה. תחילה היה קשה להחליט איזה ילד אני רוצה לקדם. השפיעו על הקושי, חוסר היכרות לעומק עם הילדים וחוסר הידע כיצד אני יכולה לקדם ילד בתחום שהוא אינו לימודי. לאחר תצפיות מרובות בחרתי בילד שאני רוצה לקדם מבחינה חברתית, בעיקר ללמד אותו כיצד מצטרפים למשחק ולחזק את הביטחון העצמי שלו.

בשלב הראשון של התהליך ערכתי תצפיות רבות על הילד. לאחריו, הצבתי מטרות. ואז עלה אתגר נוסף, כיצד אני מתחברת לילד כך שהוא ירגיש מספיק בטוח לעבוד איתי על בסיס שבועי ואני ארגיש שאני באמת מצליחה לעזור לו ולקדם אותו. לכן, הפעילות הראשונה הייתה פעילות היכרות. היה חשוב לי להכיר את הילד, להכיר את תחומי העניין שלו ולשמע ממנו מה הוא אוהב לעשות. זאת כדי שהפעילויות לא יהיו רק בשביל להשיג את המטרות שהצבתי אלא גם שיהיו משמעותיות ומהנות עבורו.

עם ההתקדמות בתהליך הרגשתי כיצד הילד מתחיל לצבור ביטחון: הוא התחיל להשתתף במליאות, לשחק עם חברים בצורה בטוחה יותר, להיות שותף פעיל במשחק ולהביע את דעתו. הרגשתי שמחה ומאשרת שהצלחתי לעזור לו ולקדם אותו במטרות שהצבתי.

העבודה עם היחיד תרמה לי רבות הן בפן האישי והן בפן המקצועי. היא אפשרה לי להבין את החשיבות בהסתכלות על כל ילד בנפרד ובמתן תשומת לב אישית לכל ילד, זאת על פי קצב ההתפתחות של הילד והקשיים שהוא חווה. היא חזקה בי את החשיבות באמונה בכל ילד, ולא לוותר על אף ילד רק בגלל קושי מסוים. בתור אשת חינוך לעתיד אני מבינה את הקושי בהסתכלות בפרט כאינדיבידואל ולייחס לו חשיבות שונה בהתאם לצרכיו עקב המספר הרב של ילדים בכל גן, אך זה לא פחות חשוב מקידום כולל של הגן. לפעמים צריך לעצור לרגע ולתת לכל ילד את תשומת הלב האישית שלו ואת הכלים שהוא זקוק על מנת להתקדם. רק ככה, כאשר הילד מרגיש שעוזרים לו ושרוצים בטובתו הוא יהיה פנוי ללמידה משמעותית.

## תכנית ההכשרה לגיל הגן



נחשף לפניי ילד פיקח, חכם, נדיב, אוהב וסובלני.

### חפצי שטרית מספרת:

מהרגע הראשון, כשעיניי המשוטטות בין ילדי הגן הבחינו בילד קטן, שקט ומופנם שכל מה שחיפש היה כמה חברים לשחק איתם בגן, ידעתי כי זהו הילד שאיתו אתחיל את תהליך העבודה. הילד הקטן הזה הזכיר לי בכל כך הרבה היבטים את עצמי. מתוך התצפיות הרבות עליו זיהיתי כי טמון בו כל כך הרבה ושאני כמבוגר חייבת לחשוף אותו. בתצפיות הרבות עליו גיליתי המון נקודות חוזקה וחולשה ומכך התחלנו בפעילויות. תחילה בפעילות היכרות אינטימית ואוטנטית בינו לביני ואט אט עם המפגשים העליתי את רמת התכנים והתאמתי אותם לתחומי העניין שלו. נחשף לפניי ילד פיקח, חכם, נדיב, אוהב וסובלני. עם הזמן, בשיחות שלנו הוא שיתף אותי במחשבותיו ובתחושותיו הכנות. ככל שהתהליך התקדם נראה כי הוא מבסס את מקומו בגן לא רק על בסיס נתינה או היותו "ילד טוב", אלא הוא מתחיל להוביל משחקים חברתיים, להיות פעיל במליאות וליצור סביבו מעגל חברים. הוא מבין מוסכמות חברתיות ומצליח להשתלב באופן טבעי בגן.

כפי שציינתי, מהרגע הראשון כשפגשתי בו הצלחתי לראות את עצמי - ההימנעות מקונפליקטים, ההדחקה והשקט הפנימי, כאילו הציבו מולי מראה וגרמו לי להתחבר אליו מתוך המקומות העמוקים ביותר. לרגע לא חשבתי עד כמה התהליך הזה היה משמעותי עבורי, ויחד איתו גם אני עברתי תהליך. בניתי יחידת לימוד אישית המותאמת לו, לפי צרכיו והעדפותיו. שזרתי תחום בתחום במעין חוט מקשר ויצרתי רצף עבודה אחיד. העבודה עם ילד ספציפי דורשת גיוון רב בדרכי ההוראה, להבין כי הילד זקוק ומחכה לזמן שלי איתו לבד, לשיח, למשחק ולהחליף חוויות. שיא התהליך היה כאשר הגעתי לגן לאחר אחת החופשות והבטתי בו מהצד, ופתאום מילד שקט וחסר חברים מעין "ילד שקוף", נגלה אליי ילד מלא שמחת חיים, מוקף חברים, משתתף בפעילויות ודורש את מקומו בסביבה. ברגע זה הבנתי עד כמה מהותית וחשובה העבודה עם היחיד, גם כאשר לגננת עומס רב בהכנת פעילויות כאלה ואחרות, עליה להקדיש כמה דקות מיומה לילד, לשאול לשלומו, לחזקו ולהביא אותו להצלחה רגשית לא פחות מההצלחה הלימודית.

### מירה עזריאייב מספרת:

תהליך העבודה עם הילד היה משמעותי ותרם לי רבות בפן האישי ובפן המקצועי. אני יכולה לומר כי העשרתי את עצמי וייחסתי חשיבות רבה לתהליך כולו.

בפן המקצועי, הגעתי לתובנה כי ישנה חשיבות בעבודה פרטנית עם הילדים, מכיוון שבתור גננת לעתיד, עליי לשים לב לכל הילדים ולהתקדמות שלהם מתחילת השנה ולאפשר לעצמי ליצור את הזמן לשבת עם כל ילד במטרה לחזק אותו ולקדם אותו בתחומים השונים.

בפן האישי למדתי כי התמדה והשקעה מניבים תוצאות. גם אם יש מכשולים וקשיים בדרך או רגעים שבהם הילד לא רוצה לשתף פעולה כפי שקרה בהתחלה, הבנתי שזה בסדר ושזה חלק טבעי מהתהליך. תחילה היו תחושות אכזבה, אך במהרה עשיתי "חישוב מסלול מחדש" והגעתי למסקנה כי כל ילד הוא אינדיבידואל, וילד אחד יכול ליצור קרבה באופן מהיר, אך ילד אחר לא, ולכן יש לאפשר את הזמן הנחוץ כדי ליצור ביטחון אצל שני הצדדים. אחת הדרכים לעשות זאת היו בשיחות עימו גם בזמנים שאינם חלק מהפעילויות המובנות. גיליתי שהתהליך יכול להיות מהנה וחוויתי גם בשבילי. הצפייה בתהליך ההתקדמות ובהעצמה של הילד הובילה לתחושת העצמה אישית שלי. העבודה עם היחיד לימדה אותי לא לוותר על אף ילד וכי בעזרת תיווך של מבוגר כל ילד יכול להתקדם, לשפר את הביטחון העצמי שלו ולהאמין ביכולות שלו.



העבודה עם היחיד לימדה אותי לא לוותר על אף ילד.

בעזרת תיווך של מבוגר בעבודה רצופה ומשמעותית כל ילד יכול לפרוח בגן.



ר' עם דגם של הענק הירוק שהוא הכין עם חבר באחת הפעילויות





# יום יצירה ב"שחור לבן"

מאת: דר זילברצוויג, שנה ב', תוכנית ההכשרה לאומנות



בקצה המסדרון הוקרן סרט שחור-לבן של צ'רלי צ'פלין והוא היווה פתיח ליום סדנאות מגוון בנושא "שחור-לבן". בסדנה שבחרתי להשתתף התעמקנו בנושאים פוליטיים, חברתיים ועוד. נגענו גם בשאלה האם שחור ולבן מהווים איזון או שמא האפור שביניהם הוא האיזון? או להבדיל - הוא זה שמוציא מאיזון?

בחרתי לייצג שאלה זו כמעין מאזניים/ נדנדה תוך שימוש בחומרים מגוונים שאיני רגילה להשתמש בהם בדרך כלל. תוך כדי היצירה והתעסקות בשאלה מהו איזון מצאתי את עצמי שואלת אילו מהחומרים המגוונים שהוצעו לי יכולים לשמש לי כמאזניים - שמוציאים מאיזון. למעשה, היצירה היא מעין נדנדה שלא ניתן להתנדנד בה מכיוון שהיא 'חסומה' משני הכיוונים. זאת על ידי פחם שחור שאת חלקו צבעתי בלבן, ומלח גס לבן שאת חלקו צבעתי בדיו שחור.

מה שמחזיק את הנדנדה היא כוס מים. היא מייצגת את המים שממסים את המלח ומכבים את האש הנוצרת על ידי הפחמים ובעצם שומרת על איזון בין שני החומרים.

אני בעצמי לא מצאתי את התשובה לשאלה מה בין שחור ולבן יוצר איזון, אלא מצאתי את התשובה לשאלה מה יוצר איזון בעיניי בין חומר ליצירה. הפרשנות לאיזון/חוסר איזון נותרת בעיני המתבונן.

סדנת 'שחור לבן' פתחה בפניי מגוון אפשרויות של חומרים ואינסוף שאלות, והן פיתחו בעיקר את המחשבה של בחירת החומר אל מול המסר שאני רוצה להעביר כאומנית.

בסוף היום, כל משתתפי הסדנאות הציגו בפנינו את העבודות שלהם. היה ניכר במהלך היום ובסופו שללא ספק היה זה יום מעורר השראה וחדוות יצירה לכל הסטודנטים מכל השנים. נהייתי לשמוע משאר הסטודנטים על תהליכי העבודה, על מהות הסדנה שבה השתתפו, ללמוד מהם ולהבין יחד עם כולם את היצירות ואת המסר שעומד מאחוריהן.



יום היצירה השנתי בהתמחות אומנות הוא תמיד חגיגה. זהו יום שבו שנתונים א'-ד' באים ליצור יחד עם כל סגל המרצים ומנחי הסדנאות. השנה הנושא הנבחר הוא "שחור-לבן".

שחור ולבן, שני צבעים ניטרליים, לכאורה, אך בתרבות הם טעונים במטען רבי-משמעי. צוות המורים בהתמחות ובתוכנית ביקש לפרק את הצירוף הזה באופנים שונים, בהשראת אומנים, חומרים וטכניקות מגוונות.

מסדרון הבניין הפך ללוח שח-מט ענק. סרט שחור-לבן של צ'רלי צ'פלין קיבל את פני הבאים ליום. משם כל סטודנט הלך לסדנה שהוא בחר. סגל המרצים ומנחי הסדנאות עבדו בצמד וכל סדנה הייתה שונה בתוכן ובטכניקה.

בסוף היום עמדו ארבע תערוכות בחללי המבנה: תערוכות שחור-לבן.

כשהגענו לא ידענו בדיוק למה לצפות. הגענו לבניין אומנות ורצפת המסדרון כוסתה כולה במשבצות שחור לבן.







# ללמוד את שביל (חדר) הבריחה

## כנס "אמצע הדרך" מנקודות מבט של סטודנטיות ומנחות

מאת: **סטודנטיות ומנחות קבוצת ילדות א'**

בתוכנית שלנו - שח"ף כל קבוצה אחראית להפקת 'אירוע' לקהילת שח"ף כחלק מתוכנית הלימודים וכחלק מתהליך הלמידה. אירוע יכול להיות כנס, טיול ארוך או קצר, מפגשי מועדון שח"ף או מסיבת פתיחה/ סיום שנה. רצינו לשתף אתכם בחוויות השונות שליוו אותנו במשימת הכנת כנס 'אמצע הדרך' של שנה א' ילדות.

באחריות הסטודנטיות לברר קודם מהן מטרות המשימה שהן אחראיות לה, להעלות רעיונות שונים, לבחור אחד ולהפיק אותו מתחילתו ועד סופו, כאשר המנחים מלווים את כל החקר בנושא ואת תהליך הביצוע ועד לתובנות וללקחים בסיומו. שלושה שבועות לפני מועד הכנס, ראשון בנושא, הועלו מטרות כנס 'אמצע הדרך' שבאחריות הקבוצה שלנו:

- לאפשר למשתתפים לעצור ולזהות את הדרך עד כה ומתן זמן להבין מה היה כאן.
- להעלות שאלות על הדרך שעשיתי עד כה בשח"ף, כמו מה קרה לי בדרך עד כה?
- מי היו השותפים לדרך? עם מה התמודדתי? מה אספתי? מה היו הציפיות ממני?
- להבין תהליכים של למידה, חשיבה, התנהלות עצמית, קבלת ביקורת ומושגים נוספים.
- להעמיק את ההיכרות בין המשתתפים בתוכנית.
- יצירת הקשר 'בטוח' ולא שיפוטי לביטוי של כל משתתפי הכנס.

### חוויות ממפגש מליאה שני :

במפגש זה חיפשנו רעיון שעל פיו יתנהל הכנס ושייתן מענה ראוי לכל המטרות האלו. בין הרעיונות שעלו: 'מחפשים את המטמון', 'המירוץ למיליון', הכנת 'פאזל' משותף לכל המשתתפים שעוסק בחוויה המשמעותית שעברנו עד כה, בלמידה ובחוויה שארצה לשמר, וגם עלה רעיון ללמידה משולבת אפליקציות. בדרך לבחירת הרעיון שעל פיו יתנהל הכנס, התנהלו בקבוצה דיונים שהובילו לתהליך חשיבה קבוצתי, אשר בסופו קיבלנו החלטה.

### מדברי הסטודנטיות:

**פ':** "השבוע הזה מאוד קשה בשח"ף, האמת שהפעם התייאשתי, כעסתי ואפילו חשבתי לעזוב את הלימודים בגלל נושא כנס אמצע הדרך. ביום שלישי ישבנו ביחד כל הקבוצה להחליט על מה אפשר לעשות את הפעילות, ושמחתי שבחרנו בסיפור שהוא יחסית מוכר לחברה הערבית והיהודית. הכאוס התחיל כשהתחלנו לבחור מה לעשות; ישבנו שש שעות סביב הנושא והשתגענו מרוב שאנחנו מקשיבים ומנסים לתת כל מיני רעיונות לפעילויות, אבל הם לא מצאו חן בעיני המנחות. יצאתי עם כאבי ראש ושנאתי את הפעילות ואת כל הכנס הזה, כי כל הזמן חשבתי על רעיון לפעילות ולא כל כך הצלחתי. כשהצלחתי לתת רעיון, הקבוצה והמנחות לא השתגעו, והחלטתי לשתוק ולא לדבר מילה, וגם גם כששותקים זה לא מוצא חן בעיניי."

### מדברי המנחות:

**צ':** בשלב העלאת הרעיונות הרגשתי שהסטודנטיות מציעות רעיונות שהן מכירות כרעיונות מוצלחים במיוחד, כאלה שכבר ניסו אותם פעמים רבות. האפשרות לראות במשימה זו הזדמנות ללמידה אחרת, חדשה ממה שהן מכירות עוררה התנגדות בקבוצה. אף אחת מהבנות לא הציעה משימה שמגיעה מעולמה האישי, משימה מקורית או חדשנית. ההבנה שלי את הדברים הייתה שהקבוצה בעיקר חוששת לחקור וללמוד משהו בדרך לא ידועה. החשש גבר על הסקרנות או הרצון לברר את האפשרות החדשה שעלתה - היכרות עם חדר בריחה. ההתנגדות הובילה לניסיון להבין את הרציונל שעומד מאחורי תוכנית הלמידה במסגרת שח"ף - למידה שמחייבת במידה רבה השתתפות פעילה והבנת תהליכים לעומק.

**ד':** אני שותפה לדעתה של צ' שהועלו רעיונות המתבססים על ניסיון אישי קודם. לא חשתי שהבנות רואות בכנס הזדמנות ללמידה של דבר חדש. אולי כי הן עמוסות במשימות למידה רבות ואינן פנויות ל'הרפתקה לימודית חדשה'... כשהזכרנו 'חדר בריחה' בנות מעטות הכירו את המושג וכמעט אף אחת לא הייתה בחדר כזה בזמנה הפנוי. דיברנו על הקבלה קיימת בין 'מחפשים את המטמון' ל'חדר הבריחה'. במפגש הראשון שנמשך כארבע שעות חשנו התנגדות עזה מצד הסטודנטיות (ראו דברי הסטודנטיות, לעיל, ותחושותיהן באותו מפגש). חשבנו שכדי להפחית חששות וחרדות ואולי להקטין את עוצמת ההתנגדות כדאי לאפשר היכרות קרובה יותר עם הנושא. חשוב היה לנו שתהיה כאן למידה של דברים נוספים מעבר לארגון ולהפקת הכנס. לצורך כך פתחנו פורום מייד לאחר המפגש הראשון וביקשנו להעלות חומרים בנושא 'חדר הבריחה'.

### חוויות ממפגש מליאה שלישי:

במפגש זה הבהרנו מעט יותר על מאפייני 'חדר בריחה'. כפי שמסביר פרופ' חנן יניב (יניב, 2017), חדרי מילוט הם הרפתקה מציאותית בעולם דמיוני. הם בנויים בד"כ כמערכת חדרים וסיפור הרפתקה. למעשה זהו חידוש של משחקי הרפתקאות שאותם אנחנו מכירים זה מכבר.

הצגנו בפני הסטודנטיות תהליך עבודה אשר מבוסס על מאמרים העוסקים בנושא. בתהליך הצגנו חלוקת תפקידים אפשרית ומשימות אפשריות לכל זוג בקבוצה. התמקדנו בכך ש'חדר בריחה' מתאפיין בסיפור מסגרת שיש בו ממד של מסתוריות, מטרה מוגדרת ופעילות תחת לחץ זמנים. כמו כן כדי להצליח במשימות ולהיחלץ בזמן מן החדר יש צורך בעבודת צוות. החלטנו ליצור, במסגרת הנושא, מגוון רחב של אתגרים מסוגים שונים. כדי שהקבוצה לא תתייאש, יצרנו רמזים המאפשרים לקדם את המשחק בשעת הצורך. בכל קבוצה היה מנחה מלווה (מור דשן, 2017).

השינוי קרה לאחר שאחת הבנות הציעה את סיפור 'אלדין' כסיפור המסגרת של 'חדר הבריחה' בנימוק שיתאים לשתי התרבויות. הייתה התלהבות מהסיפור ומהרעיון.

### מדברי הסטודנטיות

**פ':** התעצבנתי כשאמרנו לנו לבוא ביום חמישי לדבר על הכנס ואמרתי לעצמי: "עוד פעם כאבי ראש וכדאי שלא נצא לפעילות אחת, אבל ביום חמישי כולנו היינו בשיתוף פעולה וכל אחת אמרה אם היא התחברה, למה ואל מה היא התחברה או לא התחברה. כל זה כדי לדעת מה מצבנו ומה צריך לשנות. בסוף העלינו כל מיני רעיונות ורובנו הסכמנו על הפעילויות שתכננו אותן. התחלקנו לקבוצות כשכל קבוצה אחראית על תחנה והעברה של פעילות מסוימת בה."

**מ':** ביום חמישי האחרון, אחרי כמה פגישות ושעות של ישיבות ומחשבות מה לעשות ואיך ולמה... הגענו בסוף להחלטה והסכמה כי 'חדר בריחה' יהיה הנושא שעליו נעשה פעילות הקשורה לתכנים מתוך עולם שח"ף באמצעות סיפור 'אלאדין'. המפגש הפעם היה שונה ואחר ממה שאני רגילה היות שזו פעם ראשונה שלי שאני נחשפת למה שנקרא 'חדר בריחה' על משמעויותיו ודרכי הפעילות בו... התוצר הסופי יהיה מאוד מעניין, ואף יהיה מרתק לראות איך כולם מאתגרים את עצמם כדי למצוא את פתרון החידות ולצאת מ'חדר הבריחה'. בסופו של דבר, די נהנית והרגשתי שאני חלק פעיל מתוך השיח והקבוצה, דבר שלא קרה בהתחלה כי לא היה לי מושג ורקע על 'חדר בריחה'.



# שח"ף - תכנית ההכשרה להסבת אקדמאים

מישמת  
בחירת הדרך

מישמת למידה  
עצמית  
(לומדות שיר בשפת  
הסימנים)

מישמת  
המשאלה  
שבמנורה

לבושים  
וערוכים  
לצאת לדרך

מישמת רגע  
של התבוננות  
עצמית...

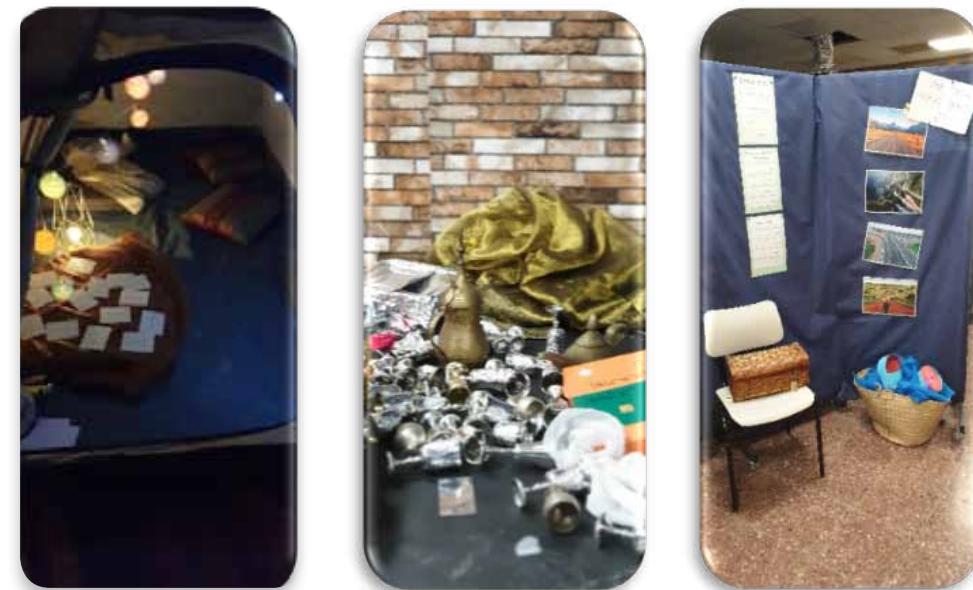
## מדברי המנחות:

**צ':** להרגשתי הסטודנטיות הגיעו למפגש זה כשהן כבר בתוך תהליך מחשבת. להבנתי, בשלב זה, גישת הסטודנטיות לכל הרעיון ונושא הפעילות השתנתה. ההבנה ש'חדר מילוט' הוא למעשה חידוש של משחק הרפתקאות שמורכב מחידות, הבהיר לסטודנטיות את הפעילות. הדברים הפכו מתיאוריה למעשה, כשביססנו את התוכנית על שלבי בניית 'חדר בריחה' כפי שהם מוצעים במאמרים שנכתבו בנושא. הסטודנטיות החלו להעלות רעיונות וככל שירדנו לפרטי התוכנית הרגשתי שההתלהבות גוברת והנכונות ללמוד גדלה. היה מעניין לראות שדווקא סטודנטיות שהתנגדותן לרעיון בתחילה הייתה גדולה, הן אלה שהשקיעו מאוד בתהליך בניית תוכנית החדר.

**ד':** במפגש השלישי הזמנו את הבנות, כדי לחלק את הסיפור לחלקים שיהפכו לשלבים שונים ב'חדר הבריחה'. ביקשנו מהבנות לבחור להן 'תחנה' בסיפור ולחפש מה הן מעוניינות לעשות בה שיתאים לנושא הכנס 'אמצע הדרך'. בשלב זה ישבה כל אחת מאתנו עם זוג סטודנטיות כדי לחדד ולגבש את המשימה שאותה יכינו להפעלה ב'חדר הבריחה'. קבענו מועד להפיכת אולם הרצאות ל'חדר בריחה'.

**צ':** ואני ארגנו ביחד מסמך מסודר המציג את שלבי הסיפור ותרשים של המטלות שנבחרו, פירוט הציווד והאביזרים הנדרשים לכל תחנה וחלוקת התפקידים שלהן. היינו מוכנים להתארגנות הסופית של 'חדר הבריחה' יום לפני הפעלתו.

וכך זה נראה:



# שח"ף - תכנית ההכשרה להסבת אקדמאים

## רשמים לאחר הכנס מדברי הסטודנטיות:

**פ':** בסוף יצאנו עם פעילויות מהממות ואני ממש מתלהבת מהיום הזה. בהתחלה השתגעתי מזה, אבל כל זה תרם לי להעריך את זה שעל המורה לתת לילד להחליט בעצמו. הבנתי שכשהתלמיד מחליט בעצמו על פעילויות, על המשחק וכשהוא גם מתכנן כיצד להפעיל זאת הוא מעריך ואוהב את הפעילות הרבה יותר ממשחק שאחרים תכננו לו. בשח"ף, בשבוע הזה, חשתי את זה; ראיתי בעצמי איך אני התלהבתי מהתכנון ומהשקעת המאמץ בהכנת 'חדר הבריחה', בניגוד לפעמים קודמות, כשלא הערכת את המאמץ של מי שהכין עבורי פעילויות. עליי להשתדל כמה שיותר להתחבר ולא לזלזל בזה.

**פ':** הכול עבד כמו שציפינו. מה שטוב הוא שהסטודנטים לקחו את הפעילות ברצינות והעריכו את המאמץ שעשינו.

## מדברי משתתפי הכנס:

**ש':** הבנות של הקבוצה השנייה לקחו חדר לימוד ועשו ממנו מערה. בהתחלה ברכה אותנו נ' והסבירה שניכנס למערה של אלדין ושם נקבל המשך הנחיות. אני הייתי בקבוצה השנייה שבכנסה למערה. היה חושך ולא ראינו כלום. ביקשנו עזרה מהבנות שהיו בפנים לכוון אותנו לאן ללכת והן הראו לנו את התחנה הראשונה. פגשתי את החברות שלי, והן נתנו לנו פנס כדי שנוכל לראות את השאלות וננסה לפתור אותן. הצלחנו לפתור וקיבלנו קוד לקופסה שבה היו הנחיות להמשך הפעילות. מאוד אהבתי כשקיבלנו כובע וחולצה כמו של אלדין שהכניסו אותנו לאווירה. בסוף, הבנות הציגו לנו ארבע תמונות של דרכים שונות (תמונה מספר 1) וביקשו שנבחר את הדרך שלנו. בתמונה השנייה - הדרך המתקלת שהובילה אותנו לתחנה הבאה. נהייתי במיוחד מהתחנה החמישית - בתוך החושך היה אוהל עם אורות בצבעים שונים שהזכיר אווירה של מדבר. ישבנו על כריות וקיבלנו קלפים ושיתפנו אחת את השנייה בחוויות משח"ף שהקלפים רמזו עליהם. צחקנו, נהנינו והחלפנו חוויות.

**ש':** באופן אישי, עברתי חוויה מרתקת וראיתי את ההשקעה של הבנות ב'חדר בריחה' ובפעילות. הבנות התכוונו להזכיר לנו את הדרך שעברנו לאורך הסמסטר בשח"ף וממש הצליחו, כי בהתחלה, כאשר נכנסתי לתוכנית שח"ף, ראיתי חושך דומה ולא ידעתי לאן אני הולכת ומה עליי לעשות. במערה היה עלינו לעזור אחת לשנייה כדי להתקדם מחידה לחידה ולא להתייאש ולעזוב את המערה באמצע. בעיניי החושך שיחק תפקיד גדול בשח"ף והדגיש לי את הצורך שלי בפנס שיאיר לי את הדרך כדי שלא אוותר או אתייאש. מ': היה נפלא בעיניי לראות איך חדר קונבנציונאלי הופך בקלות יחסית לחדר הרפתקאות עם מחשבה על כל פרט.

## לסיכום

ההתנסות ב'חדר בריחה' והתאמת מסגרת זו לתוכנית הלמידה בשח"ף זימן את חברות הקבוצה לעבור דרך וליצור הזדמנויות חדשות ללמידה. כולנו, סטודנטיות ומנחות, לא ידענו לאן תוביל הדרך. בחרנו להיענות לאתגר ולהתמודד עם העמימות שנלווית להתנסות כזו.

נעזרנו בפופולריות של חדרי הבריחה בעת הזו, נתרמנו מהמחקר שמתהווה בנושא זה וסמכנו על היכולות של כולנו (סטודנטיות וצוות) להפוך את החוויה לאפשרית ולמעשית.

הסטודנטים ציינו במיוחד את החושך בחדר הבריחה כמטאפורה לעמימות שפגשו במהלך הלמידה בתוכנית שח"ף, את ההזדמנות ללמוד על שיתופי פעולה הן לעבודת הקבוצה והן לתהליך הלמידה האישית, את הבחירה בדרך מאתגרת ולא מוכרת על פני הדרך הקצרה והמפתה את הבחירה שהובילה ללמידה ולהעמקה של כל מה שהזדמן בדרך. השתתפות בחוויות ללמידה מעיין זו הרחיבה עבור כולן את המשמעות של "מסוגלות אישית" והיא לכשעצמה יכולה להוות תמריץ לכולנו להתנסויות דומות בעתיד.



כאנשי חינוך, מטרתנו היא לחשוף את הנושא ולהכירו לתלמידים מתוך פעילויות יצירתיות המעודדות עשייה, גילוי ושיתוף פעולה.

בשנה א ללימודי בתוכנית רג"ב נחשפתי לתחום הביומיקרי בפעם הראשונה. מצאתי בו כל כך הרבה עניין וערך ומייד הבנתי שאני חייבת להיות שגרירה לנושא, להעביר את זה הלאה. כסטודנטית במסלול לחינוך מיוחד שובצתי להתנסות מעשית בשנה ב הן בכיתת שילוב, הן בכיתת חינוך מיוחד בבית ספר יסודי. החלטתי יחד עם הסטודנטית הנוספת שלימדה בכיתה להקדיש שיעורים לחשיפה וללימוד נושא הביומיקרי.

השאלה שהובילה את מחשבתי כל העת הייתה "איך" ולא "האם" אפשר ללמד הכול. תפקידי הוא לבצע את ההתאמות הנכונות ולהנגיש את הידע ללומד בצורה רלוונטית. שילבנו משחקים קבוצתיים שהובילו לחשיפת הנושא, פריטים שכולנו מכירים ומקורם בחשיבה ביומיקרית, סרטונים מרתקים וכמובן התנסות בבניית דגמים הממחישים מנגנונים שהעתיק האדם מהטבע. המלל, חלוקת השיעורים ואורכם הותאמו לצורכי התלמידים.

השיעורים היו מוצלחים במיוחד. התלמידים שאלו שאלות רבות, רצו לראות עוד, לשמוע עוד ודיברו על הנושא עוד ימים אחר כך. לאחר הלמידה וההתנסות בכיתה, התלמידים הגיעו לביקור במכללה וצעדו בשבילי "גן הביומיקרי" בליווי הדרכה שלנו-הסטודנטיות. נשיאת המכללה כיבדה אותנו בנוכחותה ופגשה את התלמידים לשיחה משותפת. התלמידים התרגשו מאוד מהמעמד. בזכות קיומו של הגן הצלחנו כסטודנטיות להגיע עם תלמידים למגרש שלנו. זו חוויה שלא נשכח.



# ביומיקרי בחינוך המיוחד

העולם המתפתח גרר שינויים מהותיים בטבע והוביל להרס רב. ברור לכולם כי אם אנחנו, בני האדם, לא נפעל לשימור הטבע לדורות הבאים - אנו בבעיה.

מאת: **נועה זיסו**, שנה ג', רג"ב, חינוך מיוחד

ביומיקרי הוא ענף בעולם המחקר המדעי המנסה לחקור את אופן פעילותו של הטבע כדי לחקות אותו לצורך פתרון בעיות טכנולוגיות או המצאת חידושים. כל זאת מבלי לפגוע בטבע ולשמור על הקיים. חינוך הדור הצעיר לחשיבה ביומיקרית הרואה בטבע כשחקן מפתח בעולם הטכנולוגי, יתרום רבות לנו כבני אדם ולסביבת החיים שלנו בכלל. ההבנה כי הטבע תמיד מצליח למצוא פתרונות יצירתיים ( בכל זאת, הוא נושא יותר מ-3.8 מיליארד שנות ניסיון) מהותית לצורך הכרת חשיבות הטבע והפנמת הצורך לשמור עליו.





מדור זה משמש "במה" המציגה מוסדות חינוך איכותיים הראויים לשמש מקום התנסות לסטודנטים מהמכללה האקדמית לחינוך ע"ש קיי, ומהווים מודל לתהליכי הוראה-למידה מיטביים. המדור מאפשר את הצגת העמיתות והשיח הדיאלוגי המתקיימים בין המוסד האקדמי למוסד החינוכי ותרומתם לכל השותפים.

"זהו לא בית ספר, זה בית!"  
כך סיפר, אחד מהתלמידים במפגש בין סטודנטים להוראה לתלמידים בבית הספר

# במת בית הספר "אמית" טכנולוגי דתי

מאת: ד"ר ורד פלפל קיסר ודגנית נתיב

ביקורי סטודנטים מהמכללה לחינוך על שם קיי בתיכון אמית טכנולוגי-דתי בבאר שבע הם חלק בלתי נפרד מתוכנית הלימודים של תוכנית שח"ף (שיתוף חינוכי פעיל - הסבת אקדמאים להוראה) ומתוכנית הסבת הנדסאים להוראה. בשתי תוכניות אלו, במסגרת הקורסים "חוכמת המעשה" ו"מסיכון לסיכון" בהנחיית ד"ר ורד פלפל קיסר, וד"ר רותי פרנקל יוצאים הסטודנטים לסירורים לימודיים בבתי ספר במטרה להיפגש עם אנשי חינוך מעניינים ועם מוסדות חינוך, אשר מציגים ומסמלים גישת חינוך ייחודית וערכית.

מדי שנה מבקרים בבית ספר זה כ-70-90 סטודנטים ממכללת קיי. חלק מהסטודנטים להוראה אף מתנסים בשנת ההתנסות שלהם בבית הספר. קבוצות הסטודנטים הטרוגניות וחלק ניכר מהם משתתפים בתוכנית הסבת אקדמאים להוראה מתוך שליחות ותרומה למערכת החינוך, מטעמים אידיאולוגיים ומטעמים אישיים. כולם בעלי תואר אקדמי אחד לפחות וחלקם מגיעים ממסגרות צבאיות, מהמגזר היהודי והערבי. ישנה קבוצה נוספת של אנשי צבא, הנדסאים מתחומים טכנולוגיים, כגון מכונאות, חשמל, רכב ואלקטרוניקה.

בביקור בתיכון אמית טכנולוגי-דתי זכו הסטודנטים לאירוח חם וביתי, ובחדר האוכל הם אף פגשו את מנהלת התיכון הגב' ציפי הרפנס. הגישה מכניסת האורחים שהציגה הגב' הרפנס, היא חלק מהתפיסה של המקום ולפיה כולם מוזמנים להתארח במקום וברוחב לב. כך גם הגישה שהוצגה בבית הספר, כלפי הילדים. בית הספר דואג לצרכים הבסיסיים ביותר של הילדים (התלמידים המבקרים בו) כדי שיזכו הן למזון ולצרכים בסיסיים אחרים והן לתחושת שייכות וביטחון. לאחר המפגש עם מנהלת בית הספר, סיירו הסטודנטים במתחמים השונים בבית הספר: בבית הכנסת, בנגרייה הקהילתית, במגמת האומנות, בחדר הכושר ובכיתות הלימוד השונות.

הביקור במקום חשף את הסטודנטים למסרים חינוכיים שספק אם היו פוגשים אותם במקומות אחרים. בבית ספר אמית טכנולוגי לומדים תלמידים שנשרו ממסגרות חינוכיות רבות ולחלקם אף עבר פלילי. מנהלת בית הספר סיפרה שהטיפול בתלמידים נעשה בקבוצות עבודה קטנות, כך שכל ילד זוכה ל"מבוגר מיטיב" המלווה אותו ביחד עם עוד כארבעה-חמישה תלמידים אחרים. הצוות החינוכי מזהה את החוזקות ואת האור הקטן החבוי בכל ילד וילד והופך אותו בתהליך מובנה לאור גדול. בית הספר, מאפשר לתלמידים להפוך חלום למציאות. כך למשל, סיפר אחד התלמידים כשהבין שיש לו כישורים אסתטיים ומדויקים ובחר לפתח את כישוריו לעיצוב שיער. בית הספר הבין את הפוטנציאל והקים מגמה לעיצוב שיער בעקבות החלום של אותו התלמיד.

אחת מחוויית הביקור של הסטודנטים הייתה שבית הספר מצליח ליצור אצל הילדים תחושת שייכות וביטחון. הביקור במקום עורר השראה בקרב הסטודנטים והייתה תחושת של השתאות. בביקור פגשו הסטודנטים בתלמידים בני 14-15 והם סיפרו סיפורים אישיים מאתגרים וקשים ביכולת ורבאלית יוצאת מגדר הרגיל. הם סיפרו את סיפור חייהם באינטליגנציה רגשית גבוהה. כשהקשבנו לתלמידים



מדור זה משמש "במה" המציגה מוסדות חינוך איכותיים הראויים לשמש מקום התנסות לסטודנטים מהמכללה האקדמית לחינוך ע"ש קיי, ומהווים מודל לתהליכי הוראה-למידה מיטביים. המדור מאפשר את הצגת העמיתות והשיח הדיאלוגי המתקיימים בין המוסד האקדמי למוסד החינוכי ותרומתם לכל השותפים.



מספרים את סיפור חייהם, נראה היה כי מאחורי כל תלמיד שכזה עומד מורה ומדריך המלווה אותו דרך ארוכה. הביקור בבית הספר, חשף את הסטודנטים לאנשי חינוך שעבודתם נעשית מתוך אהבה גדולה ואמונה שלמה בדרכם. מסר חינוכי זה, שחינוך והוראה, צריך שיעשו מתוך תשוקה אמיתית למקצוע, הוא מסר חשוב שתוכנית שחף שואפת להקנות לסטודנטים. הביקור במקום נתן תחושה שמנהלים ומורים, כמו ציפי הרפנס והצוות החינוכי בבית הספר, יכולים להוות השראה ודוגמה לאנשי חינוך ראויים או דוגמה ל"מורים לחיים".

נקודה נוספת חשובה שבית הספר הדגיש היא השיתוף והחיבור לקהילה. כאמור, בבית ספר אמית טכנולוגי-דתי יש נגרייה קהילתית. בית הספר פותח את שערי הנגרייה הבית ספרית לקהילה כולה. מנהלת בית הספר סיפרה שישנו ביקוש רב של בודדים וקבוצות להגיע וליצור בנגרייה הקהילתית הפתוחה לקהל. החיבור לקהילה מהווה הזדמנות לתושבי באר שבע ליהנות מנגרייה מקצועית המאפשרת לתלמידי בית הספר ליצור ולהתפתח ולמכור תוצרים שהם יוצרים במקום. נוסף לכך בית הספר עורך מחווה לקהילה הנקראת "סיירת תיקונים". סיירת תלמידים זו יוצאת לבתים של קשישים/נזקקים ומסייעת בתיקונים בבית, על פי הצורך. מעורבות שכזו בקהילה היוותה עבור הסטודנטים דוגמה לעידוד ערכים הומניים חשובים.

בתום הביקור בבית הספר הסטודנטים כתבו רפלקציה ועיבדו את מה שלמדו מהביקור. כל הסטודנטים, ללא יוצא מן הכלל, ציינו שהביקור פתח בפניהם נקודות מבט חדשות על אודות פוטנציאל הקשר בין מחנך ללומד. היכולת של בית הספר למצוא חוזקות אצל כל תלמיד, להעצים אותו ולעבור איתו שינוי חיים המעורר תקווה - **היא דוגמה לנקודת אור חינוכית!**

מדברי דגנית, סטודנטית בתוכנית "הנדסאים להוראה" ומורה בתיכון "עתיד" באופקים: "בלתי אפשרי להישאר אדישים לנוכח הפעילות החינוכית המדהימה שנעשית עם כל ילד וילדה בבית הספר. התקווה הנוספת, ההזדמנות שאינה מובנת מאליה, מעוררת ב"ילדים" (כפי שמכנה אותם צוות בית הספר ולא "תלמידים") אמונה פנימית ומוטיבציה להוציא מעצמם את שלא האמינו שקיים בהם. סיפורם האישי של הילדים עורר בנו רגשות חיוביים. סיורים לימודיים במסגרות חינוך מהווים חוויה מעשירה ומשמעותית מעבר לתאוריות הנלמדות בקורס. כמורה וכסטודנטית, בעשור האחרון, אני תמיד נדהמת מהכוח העצום שיש למערכת החינוך. גם כשנדמה שכבר נחשפנו להכל, מתגלות "נקודות אור" המשנות תפיסות עולם ואג'נדות חינוכיות בקרב סטודנטים הלוקחים חלק בסיורים אלה."







זה היה נפלא שכל אחד כיבד אחד את השני באופן טבעי למרות השונות. התייחסנו אחד לשני כבני אדם שרוצים ומקווים לשינוי, ולא התייחסנו כלל לדת, למין, לגזע או לתרבות. להפך, למדנו כל כך הרבה על האיסלם ועל היהדות ומצאנו שיש הרבה דברים דומים יותר מאשר שונים. השיא של המסע היה גם במקומות שביקרנו וראינו, היציאות המשותפות לשוק... אבל לא רק. כמה אותנטי וטוב הרגשנו יחד. לא היינו ולו לרגע אחד בנפרד - קבוצה של "יהודים" וקבוצה של "ערבים" תמיד יחד.

השיא בערבים היה בזמנים החופשיים שלנו. במקום שכל אחד יהיה עם עצמו בפניה שלו בחדר, היינו יושבים כל ערב כולנו בלובי, צוחקים, מדברים ומכירים עוד יותר. הבנו עד כמה אפשר לחיות יחד באחדות ובשלום.

בשיחת הסיכום שהתקיימה במכללה עלתה השאלה: כיצד נוכל להעביר את זה הלאה? כיצד נוכל להשרות תקווה גם באחרים, היכרות, סקרנות, פתיחות וערות כלפי האחר? זרקנו כל מיני רעיונות והתחלנו - כל חברי המסע בהנחיית המרצות - להתקדם ולגבש החלטה. החלטנו להקים בריכת כדורים שהמטרה שלה היא בעצם היכרות עם האחר. איך? סטודנטים שאינם מכירים נכנסים לבריכה ושולפים כדור מבריכת הכדורים. על הכדורים כתובות כל מיני שאלות. שרובן מובילות להבנה עד כמה אנחנו כבני אדם שותפים, דומים יותר מאשר שונים.

כל חברי הקורס עמלו קשה, בנו את הבריכה במו ידיהם, השיגו כדורים, חשבו על שאלות וניסו לעשות הכול כדי שהבריכה תצא הכי טובה עבור הסטודנטים. הבריכה נפתחה בתחילת השנה ועוררה סקרנות רבה בקרב כל הסטודנטים מהמכללה. סטודנטים רבים נכנסו, הכירו, הביאו את חבריהם וזה הפך ממש לחלק בלתי נפרד מהמכללה. הבריכה ממוקמת במרכז המכללה וזמינה תמיד בהפסקות.

המתנה הכי גדולה שלנו מכל המסע הזה, זה היחד שנוצר, החברות שנקמה, התקווה והאמונה הגדולה שבאמת אפשר לחיות יחד אם רק באמת נרצה ונאמין.

**ההמלצה הכי טובה שלי אליכם היא לזכור שאנחנו חיים תחת קורה אחת, מכללת קיי. אל תחכו לעוד קורס מדהים כזה כדי להכיר את הסובבים אתכם. לכו עכשיו אל השונה מכם במכללה: ערבי, יהודי, דתי... שבו לידו, ובאמת תנסו לדבר איתו ולהכיר אותו. אין לדעת לאן זה יוביל.**

**לסיום, אני רוצה להודות קודם כול לדינה ושלומית, המרצות המיוחדות שבלעדיהן כל זה לא היה יוצא לפועל ומצליח ושלבעדיהן האווירה הייתה אחרת. תודה על סדנאות מרתקות, על ההקשבה, ההכלה ועל שגרמתן לנו להסתכל על הדברים בזווית אחרת, חיובית יותר.**

**תודה ענקית גם לכל השותפים למסע, לחבריי החדשים והוותיקים מ"תקווה ישראלית".**

**זכות לעבור את זה אתכם.**



# רשמים ממסע "תקווה ישראלית"

מאת: **חסין אוריה**, תכנית ההכשרה לחינוך מיוחד, שנה ב'  
למנחה: **גב' דינה שחאדה** - מדריכה פדגוגית בתכנית לימודי שנה א' וגיל הגן



בחודש ספטמבר יצאנו קבוצת סטודנטים יהודים וערבים מכל תכניות ההכשרה במכללה למסע מיוחד בן ארבעה ימים. חלק הכירו לפני אך רובם לא הכירו כלל.

## וכאן בעצם, התחיל המסע.

אוטובוס אחד, עדיין קצת נבוכים, יוצאים לחוויה משותפת כדי להכיר את שתי התרבויות המיוחדות שמצויות כאן בארץ לכאורה יחד, אבל למעשה לחוד.

במסע ביקרנו באזורים של רוב המגזרים הבולטים במדינה. היינו באום אל פאחם, שם ביקרנו בגלריה לאומנות, מקום מדהים מלא אור ונתינה לאחר. היינו בחיפה, שם ביקרנו בשכונה חרדית והתארחנו אצל רב ישיבה בחסידות "ויזניץ" ואכלנו ארוחה מסורתית יהודית - צ'ולנט או בשמו הישראלי "חמין". היינו בבאקה אל גרביה, שם ביקרנו במכללה לחינוך. גם ביקרנו בחווה חקלאית מהממת, שבעלת המקום היא אישה מדהימה ועוצמתית שאוהבת את האדם באשר הוא ומאמינה גדולה בשלום ובאחדות. לאחר מכן התארחנו אצל משפחה מקומית מדהימה שהכינה לנו את המאכלים המסורתיים שלהם: מקלובה, עוואמה ושארדברים טעימים ונפלאים. לאחר כל סיור חזרנו בערב לאכסניה בעכו ובה המרצות הנפלאות שלנו העבירו לנו סדנאות: סדנאות היכרות "ציפור הנפש". גם הרב הראשי, הכומר הראשי והשייח הראשי של עכו הגיעו והעבירו שיחה נהדרת על עד כמה ניתן לחיות יחד באהבה ובכבוד אחד כלפי השני.

כל הסדנאות גרמו לנו כקבוצה להתחבר ולהתלכד הרבה יותר למרות הגיוון הרב בתרבותי שלנו. למרות שלכל אחד יש דעה משלו ותפיסות שונות היינו קשובים מאוד ושותפים לשיח בצורה אותנטית ומכבדת.







“זה מאוד מעניין לראות את השוני בין אותו מערך שיעור כששני סטודנטים שונים מלמדים אותו”

“מלאכת ההוראה יש בכוחה לחולל פלאים בתלמידים”

# חוויות משמעותיות משבוע התנסות

[ מאת: יאנה גרנט, שנה ב', חינוך גופני ]

אשתף אתכם בשתי חוויות משמעותיות שחוויתי בשבוע ההתנסות ושהיו משמעותיות בעיניי. הראשונה – נכחתי בשיחת משוב של המדריכה הפדגוגית לסטודנטית משנה ב', לאחר שצפינו בשיעור של הסטודנטית.

הידיעה שיום אחד אהיה במקומה של אותה סטודנטית ויינתנו גם לי הערכה וביקורת על דרך ההוראה שלי מעלה המון חששות ולחץ. אך מהצפייה בשיחת המשוב של המדריכה הפדגוגית נוכחתי לגלות שזה לא כזה נורא לטעות ושזה אפילו צפוי וטבעי. הבנתי שההצלחה בתחום ההוראה, כמו גם בכל תחום בחיים, כרוכה בתהליך למידה ממושך שנבנה “בצעדי תינוק”. לאט לאט ומפעם לפעם, ככל שנמשיך להתנסות ו”לקפוץ למים”, נלמד להעצים את נקודות החוזק שלנו. בד בבד, נלמד למזער את נקודות החולשה. אף אחד לא נולד להיות מורה. זו מיומנויות שרוכשים עם הזמן והניסיון. כמו כן, הבנתי שאף אחד לא מושלם וכל מי שצבר כיום ותק בתחום, גם הוא החל את דרכו מאותו המקום, והמד”פיות שם לא כדי להתקיל או להכשיל את המתלמידים, אלא להציב בפנינו אתגרים שהתגברות עליהם תהיה המפתח להצלחה ולהתמקצעות שלנו.

משפט נוסף שנחקק בזיכרוני, שאותו אמרה המדריכה הפדגוגית: “זה מאוד מעניין לראות את השוני בין אותו מערך שיעור כששני סטודנטים שונים מלמדים אותו”.

הבנתי שלכל מורה יש את “עקב האכילס” שלו ומה שיבוא בקלות לאחד, לא בהכרח יבוא לאחר. לכן, אף פעם אין לערוך השוואה בין היכולות שלך לבין אלה של חבריך. כל אחד מצטיין במשהו אחר. על כל סטודנט לדבוק ביתרונות שלו תוך ניסיון מתמיד לשפר את מה שהוא מתקשה בו ולסגל לעצמו את סגנון ושיטת ההוראה הייחודיים לו, בהבנה שכדאי שהמורים במערכת החינוך יהיו שונים זה מזה. אם כל המורים היו זהים אזי יהיה משעמם. חשוב לזכור שהיפוי נעוץ דווקא בשוני, בגיוון ובייחודיות של כל מורה כשלעצמו. אין זה סותר שיש תמיד לשאוף ולהתחקות אחר מורים שמעוררים בנו השראה בצורה שבה הם מלמדים, אך אל לנו להיות בציפייה שנהיה בדיוק כמוהם, אלא לחתור למזג את כל הידע שאנחנו יונקים מהסביבה ובד בבד לשלב למידה זו עם ה”אני העצמי” שלנו.

חוויה משמעותית נוספת משבוע זה הייתה ההתנסות בשטח עם הילדים, כאשר אנחנו אלה שמלמדים אותם מיומנות חדשה. אומנם זו טיפה בים מכל מה שאני עוד עתידה ללמוד ולעבור, אך עם זאת הרגשתי שהיום הזה העניק לי רובד נוסף וליבה בי את החשק ליצור עשייה פורייה עם הילדים. אני מרגישה שיש בי כמות אנרגיה עצומה לעשייה חינוכית עם ילדים. היה נעים גם לקבל פידבק מהמורה הקבועה של הילדים שהתרשמה לחיוב מהגישה הנלהבת שלי. הדרך אל היעד נראית עוד כל כך ארוכה, אך כל יום מעניק לנו הזדמנות ללמוד משהו חדש ולקחת אותו איתנו למסע הזה.

משבוע ההתנסות הזה אני בוחרת לקחת איתי את התובנה כי מלאכת ההוראה – יש בכוחה לחולל פלאים בתלמידים, ומספיק כוח רצון ונכונות הן של התלמיד והן של המורה יכולים לכפר על כל היעדר של כישרון או יכולת.



[ מאת: נתן גדיה, סטודנט שנה ב', חינוך גופני ]

שבוע ההתנסות היה שבוע משמעותי עבורי כסטודנט בשנה א' במכללה. בשבוע זה צפינו במגוון מורים בבתי ספר שונים. התרשמתי מהמורים שנבחרו לצפייה והיה ברור שהם המורים המצטיינים באזור.

**ביום הראשון** ביקרנו ב”שער הנגב”. שם צפינו בשני שיעורים ולאחר מכן ביקרנו במרכז להתעמלות שנמצא בסמוך.

**ביום שני** הייתה לנו סדנה מיוחדת בנושא אתלטיקה. היה לי מעניין לראות שהטכניקות של קפיצות בהתעמלות ואתלטיקה שונות, אבל חופפות אחת לשנייה.

**ביום שלישי** הלכנו לצפות בשיעורים בבית ספר בקיבוץ חצרים. היה מעניין לראות את ההבדלים בין בית הספר של חצרים לבית הספר “שער הנגב”. נוסף לכך, ביום זה הייתה לנו סדנה על הוראה מיטבית. בהמשך, הייתה לנו הזדמנות ללמד ילדים בקבוצות קטנות באחד מבתי הספר/בבתי ספר אלו.

**ביום רביעי** הצטרפתי לסטודנטית בוגרת בשבוע ההתנסות שלה.

שבוע זה היה עמוס בחוויות. למדתי הרבה במהלך השבוע. אבל עבורי זה לא היה החלק המשמעותי. השבוע “פתח לי את עיניים”, הבנתי מה זה להיות מורה בישראל. בגלל שגדלתי בארצות הברית, לא הייתה לי חוויה בבתי ספר ישראליים. הכול מאוד שונה מבתי ספר אמריקאים. אבל לדעתי לא לרעה כפי שהרוב בארץ טוענים. כן, באמריקה יש יותר כסף, ובכלל תרבות חיי ספורט ופעילות גופנית משגשגת, עם אולמות מפוארים, נבחרות בתי ספר ומעמד גבוה לעוסקים בספורט. כאן בישראל הכול קטן, המתקנים מיושנים, והיחס לתחום החינוך הגופני לא נפלא. מצאתי עצמי שואל את השאלה: “האם כל זה בכלל חשוב?” והתשובה שלי היא חד משמעית – לא!

בשבוע ההתנסות פגשתי מורים מצוינים! פגשתי תלמידים שנחושים לזוז ולהשתתף בפעילות גופנית. הרגשתי מוטיבציה אדירה מצוות המרצים במכללת קיי להטמיע בנו אהבה, מקצועיות, שליחות ונחישות כלפי המקצוע.

הסיפור של ארץ ישראל תמיד מתחיל בתנאים לא פשוטים. ניצחונות במלחמות בלתי אפשריות, פריחה של חקלאות באקלים מדברי, היי טק מתקדם, רפואה ועוד הרבה הצלחות ישראליות.

אחרי שבוע ההתנסות, הבנתי שהגעתי למקום מקסים, ובו אוכל להיות שותף ולהפוך את ישראל למעצמה של חינוך גופני. אני בטוח שהמצוינות בחינוך גופני לא תגיע מתקציב גדול, מצויד מנצנץ, או מספורטאי המנצח במדליית זהב. היא תגיע ממורים של חינוך גופני שמאמינים בעבודתם, מוכנים “ללכלך” את הידיים עם עבודה בשטח, עם רצון ליצוק בילדים קשר חיובי לפעילות גופנית ורצון להיות בכושר למען חיים בריאים וארוכים.

צפיתי במורים שכבר התחילו את הדרך ומציגים מצוינות בתחום החינוך הגופני. בתום השבוע, אני רואה הזדמנות נהדרת להיות חלק ממהפכה עתידית בתחום הבריאות והפעילות הגופנית. אני מאמין שחינוך גופני הוא מקצוע העתיד ושהכול צריך להתחיל בבתי הספר ובעבודה עם ילדים.

“השבוע פתח לי את עיניים”, הבנתי מה זה להיות מורה בישראל



“הבנתי שהגעתי למקום מקסים, ובו אוכל להיות שותף ולהפוך את ישראל למעצמה של חינוך גופני.”



בהרצאתה נתנה מענה לשלושת השאלות הבאות:

1. מה מאותה לנו הילד בעזרת הסימפטומים של בעיות ההתנהגות-מה הסיפור שלו?

2. מהם גורמי הסיכון לבעיות ההתנהגות?

3. איך אפשר לעזור לילד, לילדים שסביבו ולצוות ולקדם את תחושת המוגנות שלהם?

# "מי שומר עליי?" ביטחון ומוגנות הילד

מאת: ד"ר תרצה לוי, ראש לימודי שנה א'

יום העיון ה-10 בנושא מעמד הילד בחברה, התקיים ביום רביעי 19.12.25 ובו השתתפו כ-250 סטודנטים מרוב תוכניות ההכשרה. קיבלנו תגובות נלהבות לגבי האירוע, תכניו וארגונו. האירוע היה מלמד ומאתגר!

## מתוך ההרצאה של השופטת בדימוס סבינה רוטלי

האמנה הבין-לאומית בדבר זכויות הילד התקבלה על ידי האו"ם בנובמבר 1989 (United Nations, 1989) מבטיחה לילדים קשת רחבה של זכויות אקטיביות אזרחיות, פוליטיות, חברתיות, כלכליות ותרבותיות. הזכויות ניתנות לכל ילד/ה כדי להבטיח את זכויותיו/ה כאדם עכשיו בהווה. ישראל חתמה על האמנה ואשררה אותה ב-1991. זכויות הילד/ה (עד גיל 18) מחליפות את ההגנות הרעועות שהיו בעבר, וכיום מדובר על הגנה שוויונית וכוללת שתוקפה הוא אוניברסאלי ונשען על משפט המדינה והעמים.

הזכויות המופיעות באמנה שייכות לשלוש קבוצות:

**א. זכויות הגנה (Protection)** לקבוצה זו שייכות הזכויות העוסקות בהגנה מפני ניצול, התעללות, ענישה קשה והזנחה, וכן הזכות שלא להינתק מההורים והזכות לאימוץ. זכויות ההגנה עוסקות גם בילדים בעלי צרכים מיוחדים, כמו מיעוטים, מלחמה, פליטים וכנ"מ.

**ב. זכויות של סיפוק צרכים (Provision)** אלו הן הזכויות הקשורות בנגישות לשירותים שונים, כמו בריאות, חינוך ורווחה. האמנה מתייחסת גם לזכות לזמן פנוי ולפעילויות תרבותיות ובידוריות. בקטגוריה זו נמצאות גם הזכות לקבלת מידע והזכות להגדרה עצמית.

**ג. זכות ההשתתפות (Participation)** בקבוצה זו נכללות הזכות לחופש ביטוי, הזכות להיחשף למידע, הזכות להגדרה עדתית, הזכות להתארגנות וזכות הילד להשתתף בהחלטות הקשורות לחייו. הסעיף 12 המקנה לילד את הזכות להישמע בכל הליך שיפוטי או מנהלי הנוגע לו במישרין או בעקיפין, ואת הזכות להביע דעה בכל עניין הנוגע לו תוך מתן משקל ראוי לדעותיו. האמנה לזכויות הילד מציבה את הדרישה לחינוך מתמשך לכיבוד הזכויות. על מסגרות חינוך מוטלות אחריות כבדה במשימה זו כי ילדים מבלי בגני ילדים ובבית הספר חלק ניכר מתקופת ילדותם. זכותם של ילדים, שבית הספר יהווה עבורם מקום מוגן בפני כל סוג של אילמות ועל המחנכים חלה חובת הדיווח.

**מתוך ההרצאה של הגב' ליאת דותן**, פסיכולוגית חינוכית "בעיות התנהגות אצל ילדים כקריאה לעזרה - גורמי סיכון ודרכי התמודדות"

בשנים האחרונות אנו עדים למגמה של התגברות בעיות התנהגות מוחצנות בגיל הרך המתאפיינות באקטיביות יתר, בעיות קשב, קושי בוויסות עצמי, התנהגות תוקפנית, התקפי זעם וחוסר היענות.



האגודה לזכויות האזרח בישראל  
جمعية حقوق المواطن في اسرائيل  
The Association for Civil Rights in Israel

מכללת קריית חיפה

יום העיון ה-10 בנושא מעמד הילד בחברה

**מי שומר עליי? ביטחון ומוגנות הילד**

יום ד' 25.12.19, כ"ז כסלו תש"ף  
אולם 203

9:30 התכנסות והרשמה לסדנאות

10:00 ברכות ודברי פתיחה  
פרופ' לאה קוזמינסקי, נשיאת המכללה  
נעמי בייט-צורן / ד"ר סולי ורד, מחלקת החינוך של האגודה לזכויות האזרח

10:15 זכויות הילד - מהן ומדוע כל כך קשה ליישמן  
השופטת בדימוס סבינה רוטלי

11:00 בעיות התנהגות אצל ילדים כקריאה לעזרה - גורמי סיכון ודרכי התמודדות  
הגב' ליאת דותן, פסיכולוגית חינוכית

11:45 הפסקה

12:00-13:30 סדנאות

\*\*\* חזרה ללימודים בשעה 14:00 \*\*\*





# "ללמוד מילדים על ילדים"

עבודות גמר של סטודנטיות שנה ג'  
תוכנית ההכשרה לגן

המנחות: זהבה כהן, סופי בן יאיר, ד"ר מיכל ינקו ודינה בן יעיש

התפיסה החינוכית של תוכנית ההכשרה לגן מתמקדת ברעיון "ללמוד מילדים על ילדים". תפיסה זו מדגישה את ההקשבה הפעילה ובאה לידי ביטוי בתיעוד ובניתוח שיח ילדים. על-פי עיקרי התוכנית המחנכים הנמצאים באינטראקציה עם הילד, שותפים לתהליך מתמשך של למידה על הילד עצמו ועל ילדים אחרים. למידה זו מאפשרת היכרות מעמיקה של הילד באמצעות יחסי גומלין עימו בסביבות השונות, צפייה, שיחות, הקשבה, תיעוד השיח, ניתוח החומר המתועד ומתן פרשנות. הידע שנאסף מתקשר למקורות תיאורטיים רלוונטיים ומאפשר קיום דיאלוג מתמיד בין המעשה לתיאוריה. כל אלה מסייעים ללמידה מילדים על ילדים ולהבנה של נקודות מבטו ועולמו של הילד, של צרכיו, של מאפייניו הייחודיים, של הנושאים המעוררים את סקרנותו וכד'.

הרעיון "ללמוד מילדים על ילדים" בא לידי ביטוי בעבודות הגמר של סטודנטיות שנה ג' - כל סטודנטית מצמיחה נושא לעבודה מתוך ההתנסות שלה בגן. כיווני מחשבה ראשוניים לקראת גיבוש נושא העבודה מתחילים כבר בתחילת ההתנסות בגן. הסטודנטית צופה בילדים בעת פעילותם, מקשיבה לשיח עמיתים ובוחנת התרחשויות או תופעות שמושכות את תשומת ליבה. מתוכן היא בוחרת נושא שברצונה להעמיק בו את הלמידה שלה. לעיתים הסטודנטית חושבת על רעיון, משוחחת עם הילדים ולומדת מהם מה מעניין אותם ורק אז מתכננת דרכי פעולה.

לאחר שהסטודנטית מגבשת את הנושא מתחיל תהליך למידה על הילדים. היא אוספת נתונים באמצעים שונים כמו צילום בווידיאו, הקלטה באודיו, רישום גרפי וכד', מתעדת את השיח המילולי והבלתי מילולי שמתרחש במוקד שנבחר, מפיקה תמלילים, מנתחת את הממצאים ונותנת פרשנות. בשלב זה היא נדרשת לדון בממצאים באופן מושכל וביקורתי ביחס לסוגיה שנדונה תוך קישור למקורות תיאורטיים רלוונטיים, ולהציג מסקנות ותובנות שניתן ליישמן בעבודתה החינוכית בעתיד.

**טיול צלילים בעולם**  
איך ילדי גן מתזמרים בכלי הקשה מוזיקה מארצות שונות?

**מטרות:**  
ללמוד איך ילדים מגיבים באמצעות תזמור בכלי הקשה לטאפיינים מוזיקליים של מוזיקה מארצות שונות.  
להבחין בהבדל בתזמור הקבוצתי עם מנצח לבין תזמור חופשי ללא מנצח.  
לבחון כיצד מתאימים הילדים את אופן הנגינה בכלי הקשה לפשוט המוזיקה השונים.

**ממצאים:**

| קריטריונים                | יפן   | אפריקה  | ברזיל  |
|---------------------------|---|---|--|
| מרכיבים מוזיקליים בולטים  | קו מלודי: מנגינה ברורה, שירית<br>משך: ארוך<br>מרקם: דליל                                  | משך: מהיר<br>מרקם: דחוס<br>גוון: סוגי תופים                       | משך: מהיר<br>מקצב מאפייני: סמבא<br>מרקם: דחוס<br>גוון: תופים, מרקסים |
| תובנת הילדים בתזמור חופשי | בחירת כלים: סוגי מטונגים, שונים, משולש, דלילים, אופן הנגינה: נגינה לסירוגין על פי תפקידים | בחירת כלים: סוגי תופים, אופן הנגינה: קבוצת, נגינה לאורך כל היצירה | בחירת כלים: סוגי תופים, מרקסים, אופן הנגינה: נגינה לאורך כל היצירה   |
| תובנת הילדים למנצח        | בחירת כלים: פמפונים, משולש, דלילים, מקלות הקשה, אופן הנגינה: נגינה בהתאם לתנועת המנצח     | בחירת כלים: סוגי תופים, אופן הנגינה: נגינה בהתאם לתנועת המנצח     | בחירת כלים: תופים, מרקסים, אופן הנגינה: נגינה בהתאם לתנועת המנצח     |

**תובנות:**  
תובנת הסטודנטית של הילדים בתזמור בכלי הקשה מושפעת מהמרכיבים המוזיקליים האופייניים לפשוט המוזיקה השונים.  
יש לטפח את הרצון הטבעי של הילדים לחקור את כלי הקשה ולנסות להפיק צלילים בגוונים שונים.  
בחירת הכלים האופייניים הנגינה עם המנצח או בלעדי הייתה יוזמה.

## טיול צלילים בעולם

מאת: רינת דדון ואילת השחר וקנין

התנסונו בגן מוזיקלי ופרויקט שלנו היה סביב מוזיקה ועסק במוזיקה. הפרויקט צמח בעקבות העבודה עם ילדים על סוגי מוזיקה ממדינות שונות בעולם. המדינות שבאו לידי ביטוי בפרויקט הן יפן, ברזיל ואפריקה.

הילדים תזמרו בכלי הקשה מוזיקת עולם. המטרות היו ללמוד איך ילדים מגיבים באמצעות תזמור בכלי הקשה מוזיקת עולם, להבחין בתזמור קבוצתי עם מנצח לבין תזמור חופשי ללא מנצח ולבחון כיצד מתאימים הילדים את אופן הנגינה שלהם בכלי הקשה לסוגי מוזיקה שונים.

השמענו לילדים את המנגינות השונות והילדים ניגנו באמצעות כלי הקשה שונים לפי האמצעים המוזיקליים הבולטים. המרכיבים המוזיקליים הבולטים שעבדנו עליהם הם משך, מרקם, גוון, מקצבים מאפיינים. הבחנו בין אופן הנגינה ובחירת הכלים המתאימה לכל אחת מהארצות.

התובנות שאנו לוקחות לעבודתנו כנגנות: השימוש במוזיקה הוא כלי חשוב ובולט בגן הילדים, יש לעבוד עם הילדים באמצעות סוגי מוזיקה עם מרכיבים מוזיקליים שונים על מנת לטפח מיומנויות חשובות של הילדים. כמו-כן יש לטפח את הרצון הטבעי של הילדים לחקור את כלי הקשה ולנסות להפיק גוונים שונים ולעסוק עם הילדים בתזמור.

**ספרייה חשבונית בגן הילדים**

**תהליך העבודה:**  
יצירת משחקים חשבוניים

**מטרות:**  
לאמין את השיח המתקיים בעת בניית משחק חשבוני  
לאמין ייצוגים ברי קיימא של ילדים  
לבחון את השימוש באסטרטגיות השיחה המתבטות בהצגת ילדי ביטוי בכל שלבי העבודה

**ממצאים:**  
בעת לימוד המשחק לשאר ילדי הגן הבחנו בהיווד של ילדים לילדים ולתופעת מורה-סמנה במתן הנחות ובחשבים  
לאורך התהליך הבחנו כיצד הילדים משתמשים במיומנויות מתמטיות מגוונות בהתאם לכל ילד ולשלב בתהליך. בעת בניית המשחק היה שימוש רב יותר באסטרטגיות מנייה, דבר שבגן מתוך אחריות ומחויבות לבנות משחק מדויק ובעת המשחק עצמו נעשה שימוש באסטרטגיות משוכללות יותר.  
הל שימור בביצוע משולש חשבון כלתי מורמטוליות ובשילוב עבודות נגזרות מתוך חזיון, דבר אשר תרם למשחק להיות בעל אופי תחרותי וחזיוני עבור הילדים.  
הילדים משתמשים בייצוגים כלתי מילוליים אשר מובנים לרוב ילדי הגן. שימוש בייצוגים אלה יוצר ספה משותפת המאפשר להם ללמוד ילדים אחרים ולשחק יעסם.

**תובנות:**  
כאשר ילדי הגן שותפים מיליים בעשייה (משפטים כיסויים ויצורים משחקיים) ומעורבים בלמידה ישנו שכלול של מיומנויות חשיבתיות ואף מיומנויות אישיות. דפיו עצמי חיובי, ויהיו חוזקות ותחומי עניין.  
מעורבות הילדים בעשייה ובלמידה יצרה חומסנות ליצירת קשרים חברתיים חרישים לאורך התהליך.  
התערבות מועטת מצד הנגנת מאפשרת לילדים להתנסות בכוחות עצמם ואף מנבירה את תחושת המסוגלות וההצלחה של הילדים.  
הייצוגים ממשרים בין היכולות בעל פה לבין היכולות בכתב.

## ספרייה חשבונית בגן הילדים

מאת: אירה חרמץ' ושירה טויטו

הפרויקט שלנו עוסק בהקמת ספרייה חשבונית בגן הילדים. המשחקים שנבנו היו משחק זיכרון בדרגות קושי שונות, מלחמה ומשחק לוטו "באחד יותר".

מהלך הפרויקט היה: שיחקנו עם הילדים במשחק קיים, הילדים יצרו משחק, שיחקנו במשחק שיצרו הילדים, הילדים ייצגו את ההוראות. לאחר מכן הילדים שבנו לימדו ילדים אחרים לשחק במשחק על ידי למידת עמיתים. את ההוראות הילדים ייצגו בעצמם באמצעות ייצוג בלתי מילולי וללא התערבות שלנו.

אנו כנגנות לעתיד נשתמש במשחק ככלי ללימוד משמעותי, כי הוכחנו בפרויקט שלנו את האפקטיביות הרבה של הכלי. בנוסף אנו בטוחות שכאשר ילדי הגן שותפים פעילים בעשייה (משמשים כיזמים, יוצרים משחקים) ומעורבים בלמידה ישנו שכלול של מיומנויות אישיות, כגון דימוי עצמי חיובי, זיהוי חוזקות ותחומי עניין.



# יוזמות ופרוייקטים בתכנית הגן

### בעקבות קליפות האגוזים

ילדי הגן נעים, מציירים ומגננים בעקבות "מפצח האגוזים" מאת: פיטר אולריך צייקובסקי

**מטרות:**

- ללמוד כיצד ילדים מבטאים מוזיקה שלמדה בשירה חיומית בגן בפעילויות מונחות ובמעילויות חופשיות.
- לבחון את ההבדלים בתגובת הילדים ליצירה המוזיקלית בין הקבוצה שעבדה על היצירה לטרנד השנה לבין שאר ילדי הגן.
- לבחון האם הילדים מבחינים בשוני בין שני הפרקים "ירוקוד סיני" "מאריש" שלמדו מתוך היצירה "מפצח האגוזים" ומגיבים בהתאם.

**ממצאים:**

- הילדים המגיבים בחיוביים ביותר בשני הפרקים "ירוקוד סיני" "מאריש" שלמדו מתוך היצירה "מפצח האגוזים" הם:
- טו
- טולטולטוטו
- טוטוטו
- חוקי המנגינה והכלים בזמן משחק חופשי בחצר והשמעת היצירה בריקוד
- תזמור
- תכנון ריקוד על ידי הילדים בעקבות "ירוקוד סיני"

**תובנות:**

- הילדים המגיבים את מרכיבי המוזיקה משתמשים בהם בכלל התחומים בגן ומשפיעים מהם.
- יש לתת לילדים אפשרויות רבות לביטוי והתנהגות למוזיקה באמצעות תנועה, ציור, משחק, רישום גרפי ועוד.
- עבודה קבוצתית בשילוב המוזיקה מובילה לפיתוח יכולת עבודה צוות ופיתוח פעולה, לחיית סימפוני, להקשר ולהרדיונות.

## בעקבות קליפות האגוזים

מאת: בר לפידות וקוראל נהון

הפרוייקט שלנו בחן את הדרך שבה קבוצת ילדי גן הביעו את פרקי היצירה "מפצח האגוזים" מאת צייקובסקי בפעילויות מונחות וחופשיות. הפעילויות המונחות שבהן עסקו הילדים היו ציור, רישום גרפי, תזמור וריקוד. בפעילויות אלו הילדים הביעו את עצמם ואת היצירה באופן אינדיבידואלי או באופן קבוצתי. נוסף לכך, בחנו את ההבדל בתגובה להשמעת היצירה בפעילויות חופשיות (כגון שולחנות יצירה, משחקים בפינות השונות ומשחק בחצר) בין קבוצת ילדים קבועה שעבדו איתם יחד לאורך הפרוייקט ובין שאר ילדי הגן. כגננות לעתיד למדנו, כי חשוב לשלב את המוזיקה בשגרה היומית בגן בפעילויות השונות כחלק מאווירת הגן, כיוון שככל שהילדים נחשפים למוזיקה ולמושגיה ומבטאים אותה בדרכים מוגנות כך היא משפיעה על תחומו עשייה רבים יותר בגן ועל כלל תחומו ההתפתחות של הילד בגיל הרך.

### בעין העדשה

פיתוח שיח אותנטי בין גננת לילדים באמצעות צילום

**מטרות:**

- לאתר את התרונות המתאפשרות כתוצאה מהשימוש במצלמה במהלך שיחה אישית במרחב ובמהלך הפעילות. לבחון מהם נושאי השיחה אותם מעלים הילדים במהלך השיח סביב תמונה נבחרת.
- לבדוק מתי התנהגויות המילוליות והבלתי מילוליות המאפשרות פתיחת מרחב לשיח אותנטי מצדה של הגננת.

**תהליך העבודה:**

- הילד מגלים
- שיחה בין ילד לטסטוניות על התמונות ומנסה את בחירתו
- הילד בוחר תמונה
- תיעוד התהליך והסקת תמלילים

**ממצאים:**

- מתוך חמישה בריחה
- מסקנת תחושת סימון והנבחה
- כלי לביצוע רישות
- הנבחה מוחשית לעולמות של הילד
- המצלמה כמאריך
- נושאי שיחה
- התנהגויות מילוליות
- התנהגויות לא מילוליות

**תובנות:**

- קריבה פיזית ומגע פיזי
- השעית השליטה המודרת
- הקשבה פעילה לכל השמות המבטאים
- הבעת מבטים חיוביים כלפי הילד, חיוך, טון דיבור

**תובנות:**

- המצלמה היוותה מאריך לקיום שיח. כגננות עלינו למצוא "מאצבים" שאפשרו שיח מנות. התמונה אותה בחר הילד והנימוק אותו מניקס הילד לבחירתו בתמונה הוא תנאי הכרחי ללמודה על נקודת מבטו. התנהגויות מילוליות ובלתי מילוליות בגן, שאלות מתרות, שיקוף, קרבה פיזית, מבטים חיוביים כלפי הילד, טון דיבור התגלו כהתנהגויות מותרות מרחב לשיח אותנטי.
- השימוש במצלמה ובתנהגויות מותרות מרחב הביאו את הילדים לדבר על נושאים הקרובים ללבם כגון: משפחה וחברים. כמו כן, עלה שחברים הם חומיות המימשניות בחיי הילדים.
- ככל שהתנסו יותר בשיח אישי, השתפרו היכולת שלו של הילדים ביצירת שיח אותנטי.

## 'בעין העדשה' - פיתוח שיח אותנטי בין גננת לילדים באמצעות צילום

מאת: אילנה פקדו ומעיין כהן

הפרוייקט שלנו עסק בפיתוח שיח אותנטי בין גננת לילדים בגן. מטרות הפרוייקט היו לאתר את התרונות המתאפשרות כתוצאה מהשימוש במצלמה במהלך שיחה אישית בפרט ובמהלך הפעילות השוטפת בגן בכלל, לבחון מהם נושאי השיחה שמעלים הילדים במהלך השיח האותנטי סביב תמונה נבחרת ולבדוק מהן ההתנהגויות המילוליות והבלתי מילוליות המאפשרות פתיחת מרחב לשיח אותנטי מצדה של הגננת. המתודה שבחרנו להשתמש בה היא צילום. ביקשנו מהילדים לצלם (בעזרת הטלפון הנייד שלנו) תמונות ברחבי הגן ולאחר מכן הילדים התבקשו לבחור תמונה ולשוחח עליה. הגענו למספר תובנות: כגננות עלינו למצוא הזדמנויות ופעילויות שונות שיאפשרו שיח אותנטי בגן. הבחירה החופשית שניתנה לילד לאורך כל הפרוייקט היא תנאי הכרחי ללמידה על נקודת מבטו של הילד. השיח האותנטי כלל התנהגויות מילוליות ובלתי מילוליות, כגון שאלות פתוחות, שיקוף וטון דיבור, והן בתורן התגלו כהתנהגויות פותחות מרחב לשיח אותנטי. ככל שהתנסו יותר בשיח אישי, השתפרו היכולות שלנו ושל הילדים ביצירת שיח זה.

### שיח עמיתים במהלך פעילות כיור בחימר

**מטרות:**

- לאפיין את שיח העמיתים במקד כיוור בחימר.
- לאתר ולאפיין אינטראקציות חברתיות המתקיימות במהלך פעילות כיור בחימר.
- למפות את נושאי השיחה שעולים בשיחות במהלך פעילות כיור בחימר.

**ממצאים:**

- השיח הנרקם בין הילדים בשולחן חימר מאופיין ברובו כשיח כפוף פעילות, על נושאים העולים מתוך הפעילות ומלווה בתגובות מילוליות המבטאות רגשות, תחושות ורתיעה, האהה, שיתוף, התייחסות מעריכה (מתן משב). הדבר נובע מאופייה של הפעילות בחימר הכרוכה בפעולות רבות ומצריכה ריכוז בעבודתם - הם עסוקים בחקירת טכניקות עבודה חדשות. עם זאת, ניתן לראות כי הם מייחסים חשיבות רבה גם לקיום שיחה חברתית ושיתוף.

**תובנות:**

- מוקדי היצירה היונם סביבות המאפשרות לילדים לבסס קשרים וכישורים חברתיים - הם יוזמים שיחות ומשתמשים באסטרטגיות שונות במטרה ליצור אוויר להצטרף לשיחה.
- תיעוד שיח הילדים בזמן פעילות בחימר, מאפשר לנו ללמוד על שלום, לחישה לנשאים שמעוררים את סקרנותם וללמוד על נכונתם של הילדים לשותף בחוויותיהם.
- חשוב שהפעילות בחימר תהיה פעילות שגרתית ויוזמות בגן הילדים.

## שיח עמיתים במהלך פעילות כיור בחימר

מאת: טל עמר

הפרוייקט שלי בחן את האינטראקציות המתקיימות בין ילדים במהלך פעילות כיור בחימר: על מה הילדים משוחחים, האם השיחות הן סביב הפעילות עצמה או על נושאים אחרים שעולים על דעתם. ערכתי תצפיות, הפקתי תמלילים וניתחתי אותם כדי שסייעו למפות את נושאי השיחה העולים בשיחותיהם. מצאתי, כי השיח הנרקם בין הילדים בשולחן חמר מאופיין ברובו כשיח כפוף פעילות על נושאים העולים מתוך הפעילות ומלווה בתגובות מילוליות המבטאות רגשות, תחושות (רתיעה, הנאה), שיתוף, התייחסות מעריכה (מתן משב). הדבר נובע מאופייה של הפעילות בחימר הכרוכה בפעולות רבות והמצריכה מהילדים ריכוז - הם עסוקים בחקירת טכניקות עבודה חדשות. עם זאת, ניתן לראות כי הם מייחסים חשיבות רבה בעבודתם גם לקיום שיחה חברתית ושיתוף. מהפרוייקט שלי הבנתי את חשיבותה הרבה של פעילות כיור בחימר בגן הילדים כפעילות שגרתית בגן. בנוסף, הסקתי שמוקדי היצירה הם סביבות המאפשרות לילדים לבסס קשרים וכישורים חברתיים - הם יוזמים שיחות ומשתמשים באסטרטגיות שונות במטרה ליצור או להצטרף לשיחה. תיעוד שיח הילדים בזמן פעילות בחימר, מאפשר לנו ללמוד על עולמם, להיחשף לנושאים שמעוררים את סקרנותם וללמוד על נכונתם של הילדים לשתף בחוויותיהם.

# יוזמות ופרוייקטים בתכנית הגן

### "אדם ועמלו"

הקמת גינה לימודית בגן הילדים

**מטרות:**

- הכרת צורכי הקיום של המזרחים, הכרת שפשוט צמחים וחלקי הצמח.
- חידוש ערכים חברתיים- שיתוף פעולה, עזרה לזולת, נתינת יוזמה, מנהיגות.
- חידוש לעצמאות, לאסריות, לשבלנות ולהתמדה.
- פיתוח יכולת התבוננות, מעקב וניסוי התרחשות של צמחים והשתנות, אחריות לנאות.

**ממצאים:**

- ריכוז עשבים
- הכנת השטח
- זריחה וטפילה
- סיפול בנינה
- המשך סיפול וסיפוח
- תיעוד המימחה

**תובנות:**

- כאשר הילדים שותפים פעילים בהחלף החקר, הם מרגישים שייכות ומעלים אחריות.
- עלנו כגננות לנסח אינטראקציות בין הילדים כדי שיוכלו לנשוא כי-מורה פשוטה האחד לשני.
- החלף החקר מאפשר לילדים להביע את עצמם בסופו פילוסופיה ודיון כדי שימשי במחשבה יצירתית ולבטא את ההתרחשות והאחריות החברתית בשטח.

## 'אדם ועמלו' - הקמת גינה לימודית בגן הילדים

מאת: לידור לוגסי ודניאלה אפוטה

הפרוייקט שלנו עסק בהקמת גינה לימודית בחצר גן הילדים. בהקמת הגינה הלימודית עברנו תהליך ארוך יחד עם הילדים. התהליך הוא תהליך של התנסות פעילה, חקירה ולמידה. בעקבות הקמת הגינה הלימודית הילדים למדו מהי סבלנות, התמדה, אחריות ודאגה לאחר. כגננות, אנו למדות מפרוייקט זה כמה חשוב לאפשר לילדים להתנסות ולתת להם תחושת אחריות. הילדים רכשו ערכים חיוביים, והדאגה לסביבה לימדה אותם והעצימה כל ילד מהמקום האישי שלו. התובנות שלנו מתוך הפרוייקט הן לאפשר לילדים לבחור מתוך מגוון של הצעות לשיפור הלמידה וההתנסות המוחשית, לגרום להם לחקור מתוך חיבור לנושא מסוים, להגיע לתובנות ולהסיק מסקנות מתוך התנסות.



# יזמות ופרויקטים בתכנית הגן

### שיח עמיתים במהלך משחק-כאילו במוקד בנייה

**מטרות:**

- לאפיין את האינטראקציות החברתיות במהלך משחק-כאילו במוקד בנייה
- לאפיין את שיח הילדים במהלך פעילות בנייה

**ממצאים:**

- במהלך משחק-כאילו במוקד בנייה הילדים מביאים לידי ביטוי תכנים שנלמדו בגן, תכנים מעולם האגדות ותכנים מעולם הקרב.
- שיח הילדים במהלך המשחק מאופיין באינטראקציה שמתקיימת בה מרכיבים של תיווך של ילדים לילדים, ללא התערבות של מבוגר (תופעת "מורה-משנה") כמו: ניווט המשחק, מתן הנחיות, הוראות והסברים ביחס לתכנון הבנייה ולאופן ביצוע טרנסמריציות.
- במהלך הבנייה הילדים יוצרים את המסגרת הדמוינית באמצעות ייצוגים סמליים מוחשיים או מופשטים. הם מדמים את הבנייה באמצעות קביעת מילולית, מטלות או שימוש באבזורים.

**תובנות:**

- מוקד הבנייה מאפשר מרחק חופשי שמעודד חשיבה על איזון המבנה, יציבותו וגודלו למטרת כניסה אל המבנה.
- ילדים מסוגלים לבצע מספר פעולות קוגניטיביות בו-זמנית הכוללות פעילות בנייה, הקשבה, תגובה והתייחסות לאחר.
- תיעוד שיח הילדים בזמן פעילות בנייה, מאפשר לנו ללמוד על עולמם, להיחשף לנושאים שמעוררים את סקרנותם וללמוד על נכונותם של הילדים לשתף בחוויותיהם.

## שיח עמיתים במהלך משחק - כאילו במוקד בנייה

מאת: **לילך אלישע**

הפרויקט שלי עוסק בשיח עמיתים במהלך משחק - כאילו במוקד בנייה. מטרתי הייתה לאפיין את האינטראקציות החברתיות ואת שיח הילדים במהלך פעילות בנייה. שיח הילדים במהלך הבנייה מאופיין באינטראקציה שמתקיימת בה מרכיבים של תיווך של ילדים לילדים, ללא התערבות מבוגר. זה בא לידי ביטוי בניווט המשחק, מתן הנחיות, מתן משוב, הוראות והסברים ביחד לתכנון הבנייה והוראות ביחס לאופן ביצוע טרנספורמציות. התובנות שאליהן הגעתי בעקבות הפרויקט הן - מוקד הבנייה מאפשר משחק חופשי שמעודד חשיבה על איזון המבנה, יציבותו וגודלו למטרת כניסה אל המבנה; ילדים מסוגלים לבצע מספר פעולות קוגניטיביות בו-זמנית הכוללות פעילות בנייה, הקשבה ותגובה והתייחסות לאחר. תיעוד שיח הילדים בזמן פעילות בנייה מנשקף לנושאים שמעוררים את סקרנותם וללמוד על נכונותם של הילדים לשתף בחוויותיהם.

### יש לי ת'סרט - משחק-כאילו בעקבות סיפור

**מטרות:**

- לחקור את אופיו של 'משחק כאילו בעקבות סיפור' ותגובות הילדים במהלך המשחק לאחר חשיפה ליצירות ספרותיות שיש להן עיבוד קולנועי.
- לבחון את השפעתם של ספרים רבי מל על תחום ניצני הארטיסטיות.

**מהלך הפרויקט:**

- בחרו ספרים קלאסיים שאנחנו גדלו עליהם.
- הקראנו לילדים את הסיפורים.
- החלטנו להוסיף אגדות להן עיבוד קולנועי.
- הנחנו את הילדים "לשחק את הסיפור".

**תובנות:**

- במשחק כאילו בעקבות סיפור, הילדים רוצים להיות נאמנים לטקסט ומכאן שהם מוצאים דרכים למתור קונפליקטים באמצעות חזרה לספר.
- ספרים להם עיבוד קולנועי הנגיף לילדים מקל על הילדים לחקור את הסיפור מכיוון שהדמויות והסיפור מוכרים להם, מכאן שעל הגננת לזמן לילדים את אותה יצירה ספרותית יותר נמצעם אחת ובאופנים שונים.
- ספרים רבי מל משפיעים על התפתחות השפה ומעשירים את המשחק.

## יש לי ת'סרט - משחק כאילו בעקבות סיפור

מאת: **נטע אלפנדר וליאל אלון**

הפרויקט שלנו עסק במשחק "כאילו בעקבות סיפור". במהלך הפרויקט חשפנו את הילדים ליצירות כתובות שלחלקן עיבודים קולנועיים והנחנו את הילדים "לשחק את הסיפור". הופתענו לשמוע מהילדים בכל פעם שהקראנו להם את היצירה את התגובה: "ראיתי ת'סרט". כלומר הם נפגשו עם היצירה הקולנועית לפעמים יותר משפגשו את הספר. דבר נוסף שראינו הוא שהילדים בוחרים לחזור לספר בזמן קונפליקטים שונים. צפינו בילדים משחקים, תמללנו את האינטראקציות ביניהם ומהתמלילים עלו מספר תובנות: ב'משחק כאילו בעקבות סיפור' הילדים רוצים להיות נאמנים לטקסט, ומכאן שהם מוצאים דרכים לפתור קונפליקטים באמצעות חזרה לספר. ספרים שלהם עיבוד קולנועי הנגיף לילדים מקל על הילדים לשחק את הסיפור מכיוון שהדמויות והסיפור מוכרים להם. מכאן שעל הגננת לזמן לילדים אותה יצירה ספרותית יותר מפעם אחת ובאופנים שונים. ספרים רבי מל משפיעים על התפתחות השפה ומעשירים את המשחק.

### אופיו של השיח המתקיים בין גננת לילד

**מטרות:**

- לנסוד על איכות האינטראקציות המתקיימות במגעש אישי גננת-ילד.
- להוות את המאפיינים המהווים מרחב מנחה שמתקיים בו דיאלוג אותנטי.
- לרכוש כלים ומיומנויות שבאמצעותן ניתן למחוק אינטראקציות המעוררות שיח אותנטי בין גננת לילדים.

**ממצאים:**

- שיחה עם הילדים באווירת "בית הקפה" מאפשרת קשר עין בין שני השותפים ויצירת אינטימיות ופתוחות. תנאים אלה של מרחב מנחה עוזרים לילדים להעניק לעולמם האישי.
- מתן חופש לילדים בבחירת נושאי שיחה רחבים הנעמדים ומתקשרים לעולמם האישי קידום ופיתוח את השיחה שהתקיימה ותרמו לאופיו של השיח כשיח אותנטי.
- השיחות שהתקיימו במהלך האינטראקציה בין גננת לילד הובילו לפיתוח קרבה, יחסים אישיים ביניהם.

**תובנות:**

- יוזינה את התנאים אשר מסייעים ליצירת אווירה המעודדת שיח ספונטני בגן הילדים, ורכישת כלים ומיומנויות לקיום שיח אותנטי בין הגננת לילדים שנישם כנגנת לעתיד.
- עבודה חינוכית על-פי המאפיינים של יצירת מרחב מנחה וקיום דיאלוג אותנטי ניתנת ליישום בכל תחומי החיים בגן.

## "לדבר זה פשוט כיף" - אופיו של השיח המתקיים בין גננת לילד

מאת: **עינב לוי ועדן קפורי**

הפרויקט שלנו עסק בפיתוח שיח אותנטי בגן הילדים. היינו שותפות בקהילת למידה שכללה מרצים מהתמחות הגיל הרך ומתוכנית ההכשרה לגן. בפרויקט זה ניסינו להבין ולבחון כיצד גננת יכולה לפתח שיח פתוח וחופשי עם הילדים במהלך שגרת הגן. האמצעי שלנו היה בית קפה, והישיבה עם הילד הייתה במוקד שהוקם במהלך שבוע התנסות שנערך בסמסטר א'. השיחות התקיימו בליווי של כוסות תה ואכילת עוגיות. בעקבות השיחות שקיימנו וההתנסות שחווינו מצאנו שקיום שיחות באווירה זו תרם רבות לשיחה שהתקיימה ובעצם פתח מרחב. במהלך השיחות הילדים שיתפו בנושאים אשר מתקשרים לעולמם האישי, ובזמן זה ניתן לגננת זמן איכות עם הילד כאשר הוא זה שמוביל את השיחה ומשתף בכל שעולה על דעתו. זיהוינו בתרומות של קיום שיח מסוג זה עם הילדים בזמנים משתנים, ובתור גננות לעתיד הבנו בחשיבות לקיימם במהלך שגרת הגן, ורכישת כלים רבים שייסעו לנו לקיום שיחות אלו.

# יזמות ופרויקטים בתכנית הגן

### השרביט ביד הילד - תפקיד המנחה בגן הילדים

**מטרות:**

- חשיפת ילדי הגן לזמקד המנחה הקבוצתי ופיתוח כישורי הנחיה.
- הילד יזמין ומנחה פעילות ושחקים עבוד קבוצת השווים וינחה במצב.
- לאפשר לילד קבלת החלטות ובחירה מתוך מאגר.
- קידום הביטוי העצמי, שיפור הביטחון העצמי והעמידה מול קהל.

**מהלך הפרויקט:**

- למידת מרטט הנחיה פעילות במוקד המסיקה ויישומה בפעילויות שונות, בקבוצה, במליאה, בגן ובחצר.
- יצירת מאגר שירים ומשחקים עם הילדים אשר מתוכו מתאפשרת הבחירה במת הנחיה.

**תובנות:**

- הנחיה פעילות מעמידה מול קהל מאפשרת לילד המנחה להיות במרכז ומשפרת את הביטחון העצמי שלו.
- בחירת החומר הנלמד מאפשרת ליצר את יכולת קבלת החלטות, את תחושת העצמאות והמסוגלות של הילד.
- בהנחת פעילות הילדים מחקים את המבוגרים ומשתמשים בנושאים מעולם המבוגרים הקרובים לשיבת חייהם.
- בהנחת פעילות הילדים מדברים במשלב לשוני גבוה ומשפרת סמכותיות וסקרנות.

## 'השרביט ביד הילד' - תפקיד המנחה בגן הילדים

מאת: **ספיר אסרף ועדן בן-מוחה**

בפרויקט שלנו בחרנו לעסוק בהנחיה בגן הילדים תוך התמקדות בתפקיד המנחה, וכן עידוד הילדים ליזום וליצור פעילויות בעצמם ולהנחותן בפני קבוצת השווים. לימדנו את פורמט מרכז המוזיקה בגן. בו המנחה הנבחר מתוך קבוצת הילדים בוחר את השיר ואת אופן הביצוע מתוך מאגר אפשרויות. את הפורמט העברנו למוקדים ולפעילויות מגוונות הן בקבוצה והן במליאה. יצרנו עם הילדים מאגרים של משחקים, שירי בוקר ושירי משחק, ומתוכם התבקש המנחה לבחור בעת הנחיה. עקבנו אחר המתרחש על ידי תצפיות והן תומללו ונותחו על סמך מקורות תיאורטיים. מצאנו כי הנחיית פעילות משפרת את הביטחון העצמי. העמידה מול קהל מאפשרת לילדים לבוא לידי ביטוי ומעמידה אותם במרכז. בחירת התוכן הנלמד מאפשרת קבלת החלטות, תחושת עצמאות ומסוגלות. בהנחיית פעילות הילדים משתמשים בחיקוי התנהגות המבוגר, במשלב לשוני גבוה, במושגים מעולם המבוגרים והם מתבטאים בשפת גוף המשדרת סמכותיות ומקצועיות.



**"זה נשבר, אני צריך מברג לתקן את זה"**  
שיח עמיתים במהלך פעילות במוקד פירוק בגן

**מטרות:**

- לתאר ולאפיין את האינטראקציות החברתיות במהלך פעילות במוקד פירוק
- לבחון את המרכיבים השונים של הפעילות במוקד פירוק

**ממצאים:**

- האינטראקציה החברתית בין הילדים מאופיינת בתיווך של ילדים לילדים - "תופנת מורה-משנה כמלמד" - הילדים ליטדים זה מזה באמצעות הסבר על אופן הביצוע, הנחיות לפעולה או הדגמה של פעולה, משוב כתמיכה רגשית.
- שיח עמיתים במהלך פעילות פירוק מאופיין בשיח קונפליקטואלי הקשור לשימוש במכשירים ולביצועים הטכניים.
- באופן מובהק רוב שיח הילדים במהלך פעילות פירוק מאופיין כאיח כמוף פעילות על הנושאים העולים מתוך הפעילות. על השימוש במכשירים, על איכות הביצועים הטכניים, על היבטים רגשיים הקשורים להצלחה או תסכול בעקבות כישלון - יתכן כי הדבר נובע מהטורכבות הטכנית וההתרכבות בביצוע, דבר שלא מותיר להם מנא לשיחה חברתית.

**תובנות:**

- הילדים מגלים עניין רב במוקד מסוג זה אשר מוסר להם אתגרים, חקר וגילוי עובדות ופעולות חדשות הטובות הן מההתנסות האישית והן מלמידת עמיתים.
- למחנכת תפקיד מבריק במתן הודמנות שווה לבנים ולבנות.



**"זה נשבר, אני צריך מברג לתקן את זה" - שיח עמיתים במהלך פעילות במוקד פירוק בגן**

מאת: **עדן אמסלם-לוי וליז כהן**

התנסונו השנה בגן "לבנה" ביישוב עומר, ונושא הפרויקט שלנו הוא פינת פירוק. התפיסה אשר מנחה אותנו היא ללמוד מילדים על ילדים. לפי עיקרון זה ערכנו במהלך ההתנסות תצפיות פתוחות על ילדים בעת פעילותם החופשית בגן, הקשבנו לשיחותיהם וחיפשנו תופעות מעניינות שנוכל להעמיק בהן ולחקור אותן. בסופו של דבר "הצמחנו" נושא משמעותי עבור הילדים והקמנו תהליך בגן פינת פירוק.

הקמת הפינה נעשה בשילוב הילדים החל מקביעת כללים ברורים וארגון הפינה בגן. הקמנו את המוקד תוך שימת דגש על מתן שוויון הזדמנויות הן לבנים והן לבנות בשל החשש מהיווצרות סטריאוטיפים שפירוק מכשירים זה לאבות ובנים. אך לא הצטרפנו לעסוק בכך כיוון שהיה רצון רב גם מצד הבנות וגם מצד הבנים להשתתף בפעילות במוקד.

הבנו כי הילדים מגלים עניין רב במוקד מסוג זה אשר מזמן להם אתגרים, חקר וגילוי עובדות ופעולות חדשות הנובעות הן מההתנסות האישית והן מלמידת עמיתים. למחנכת נוסף תפקיד מכריע במתן הזדמנות שווה הן לבנים והן לבנות במוקדים השונים בגן הילדים.





## המכללה האקדמית לחינוך ע"ש קיי, באר שבע

רח' עזריאל ניצני 6, ת"ד 4301 באר שבע, טלפון: 08-6402886

[www.kaye.ac.il](http://www.kaye.ac.il)